

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

4^E JAARGANG

WOENSDAG 12 FEBRUARI 1919

No. 163

INHOUD

	Blz.
DE FINANCIERING VAN DEN ENGELSCHEN HANDEL door <i>Prof. Mr. G. W. J. Bruins</i>	153
Verbinding tusschen Spoor- en Waterweg II	155
De nieuwe Duitse Landbouwpolitiek door <i>Marius G. Levenbach</i>	156
Herbert Clarke Hoover, de Voedselregelaar	153
De Inkoop Coöperatie van Metaal Industrieelen	160
AANTEKENINGEN:	
Edel metaal en pandgeving in Britsch-Indië door <i>Prof. J. F. Niermeijer</i>	161
Opzegging der Bernsche Conventie betreffende het goederenvervoer per spoorweg	161
Federal Reservestelsel en New York's internationale positie	162
Eventuele inkrimping van den suikerrietaanplant op Java	163
De financiële positie der Japansche scheepvaartmaatschappijen	163
MAANDCIJFERS:	
Ontvangsten van Spoor- en Tramwegmaatschappijen ..	163
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	164
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	164—171
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bank-taten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Secretaris-Redacteur: *G. E. Duffnagel.*Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: *Economisch Instituut.*Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 15,—. Buitenland en Koloniën f 17,— per jaar. Losse nummers 30 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

10 FEBRUARI 1919.

De geldmarkt stond de geheele week in het teeken van de stortingen op de staatsleening. Vooral op de laatste twee stortingsdagen was er weinig geld beschikbaar en de noteeringen trokken nog beduidend aan.

Particulier disconto was geheel nominaal. Een rente van 4½ à 4¼ percent werd genoemd, tot welken koers echter weinig of niets is afgedaan. De prolongatie-noteering, die aanvankelijk wederom 4¼ pCt.

noteerde, liep op tot 4½ à 5 pCt. en den volgenden dag 5 à 4½ pCt. Na de storting was er echter direct een flinke ontspanning bemerkbaar, zoodat prolongatie 4¼ à 3¾ pCt. noteerde, terwijl heden de verruiming verderen voortgang maakte, waardoor de noteering op 4 à 3½ pCt. kwam en prima driemaandswissels voor 3¾ pCt. werden afgedaan.

De veranderingen in den weekstaat van de Nederlandsche Bank zijn natuurlijk buitengewoon groot geweest.

Opmerkelijk is echter, dat enkele hoofden, waarin men de grootste veranderingen mocht verwachten, nog slechts betrekkelijk weinig zijn teruggelopen. Zoo zijn de binnenlandsche wissels slechts met 3,6 miljoen verminderd en de rekening-courantsaldi van anderen met 9 miljoen teruggelopen, zoodat zij het nog steeds hooge cijfer van 77½ miljoen aanwijzen. Ook de bankbiljetten-omloop is niet in die mate teruggedaan als men had mogen verwachten. De vermindering bedraagt ongeveer 43 miljoen en is niet in verhouding tot het groote bedrag, dat nu reeds zoolang renteloos in omloop is en toch stellig in de eerste plaats in aanmerking moest komen om in rentedragende staatsobligaties te worden omgezet.

De grootste veranderingen kwamen voor in de beleeningen, die met 80 miljoen vermeerderden en in de rekening van de schatkist, waarvan het debet-saldo van 15 miljoen is omgezet in een tegoed van 115 miljoen. Dat dus de binnenlandsche portefeuille niet verder is teruggelopen door aflossing van de regeering, zal wel daardoor komen, dat de bij de bank liggende promessen nog niet vervielen, zoodat de gelden voorloopig in rekening-courant zijn gestort.

Het totaal bedrag aan uitstaand schatkistpapier verminderde met 142 miljoen en is natuurlijk verrekend met de leening.

In het geheel werd op de leening reeds gestort een bedrag van ruim 278 miljoen. Hetgeen verder noodig was tot volstorting, is dus voor bijna tweederde gedeelte door beleening bij de Nederlandsche bank verkregen.

DE FINANCIERING VAN DEN ENGELSCHEN HANDEL.

Naast en in nauw verband met het Cunliffe-rapport, waarvan het vorige nummer een overzicht bevatte, verdient aandacht een in de laatste dagen van het vorige jaar openbaar gemaakt rapport van het dusgenaamd „Committee on Financial Facilities”, evenals het Cunliffe Committee eind 1917 ingesteld. Do

commissie, waarvan de president van Lloyd's Bank, Sir Richard V. Vassar Smith, voorzitter was en die naast den president van de vereeniging van Engelsche Kamers van Koophandel, Sir Algerman F. Firth, een aantal kooplieden en bankiers alsmede enkele vertegenwoordigers der betrokken regeeringsdepartementen omvatte, had tot taak een onderzoek in te stellen naar de vraag „of de normale wijze van voorziening in de financieele behoeften van het bedrijfsleven door tusschenkomst van de bestaande banken en andere financieele instellingen in staat zal zijn om te voldoen aan de behoeften van de Britsche nijverheid gedurende de eerste periode na den oorlog en, zoo niet, door welke speciale regelingen hierin zou kunnen worden voorzien, in het bijzonder met het oog op den bijzonderen steun, die noodig zal kunnen zijn: 1°. om de omzetting van fabrieken en bedrijven, thans voor oorlogsdoeleinden werkzaam, tot normale productie te vergemakkelijken, 2°. om tegemoet te komen aan de exceptioneele vraag naar grondstoffen, gevolg van de uitputting van voorraden.”

De commissie vangt haar rapport (Cd. 9227) aan met een overzicht van de te verwachten financieele behoeften van het bedrijfsleven na den oorlog. Zij meent, dat in het algemeen deze door twee omstandigheden zal blijken te zijn gestegen, in de eerste plaats door de omzetting van het bedrijf voor hernieuwde vredesproductie, in de tweede plaats door de noodzakelijkheid van een belangrijk grooter bedrijfskapitaal, gevolg van het zoozeer gestegen prijs- en loonniveau. Ook zal in veel bedrijven een aanvankelijke improductieve overgangperiode financieel overbrugd moeten worden, terwijl verschillende bedrijfstakken tengevolge van de door den oorlog opgevoerde productie verplicht zullen zijn een grooter bedrag te besteden voor het vinden van nieuwe markten. Een deel draagt mitsdien het karakter van vaste belegging, een deel van versterking van loopende middelen, een deel staat op de grens.

De bedrijven in quaestie meent de commissie in drie groepen te moeten indeelen. De eerste, vermoedelijk belangrijke groep omvat die bedrijven, die reeds tevoren bestonden en reeds spoedig na het uitbreken van den oorlog, toen de belastingen nog weinig waren opgevoerd, tot het vervaardigen van oorlogsmateriaal zijn overgegaan. De gemaakte winsten en de gevoerde financieele politiek maken het waarschijnlijk, dat zich bij deze bedrijven geen moeilijkheden zullen voordoen. De tweede groep bestaat uit eveneens van vroeger bestaande bedrijven, die eerst later tot oorlogswerk zijn overgegaan en daarbij belangrijke veranderingen in hun installaties moesten aanbrengen of uitbreidingen op groote schaal moesten ter hand nemen. Ook de financieele positie dezer bedrijven is over het geheel bevredigend, al zijn de liquide middelen in vele gevallen gering. Tot de derde groep ten slotte behooren de eigenlijke oorlogsbedrijven, nieuwe ondernemingen, door en gedurende den oorlog ontstaan en zonder eenige basis of relaties uit het vorige vreedstijdsperk. Bij deze groep liggen de voornaamste moeilijkheden. Algemeene richtsnoeren zijn hierbij niet aan te geven. De zaak hangt in de eerste plaats af van de interne gezondheid van het bedrijf en de mogelijkheid voor de toekomst. Dat in sommige gevallen zelfs tot het verlenen van geldelijke steun van overheidswege zou kunnen worden overgegaan, acht de commissie niet geheel uitgesloten, al ontveinst zij zich niet de moeilijkheden en de bezwaren er aan verbonden. Tegen onoordeelkundige aanwending en verkwisting van de van overheidswege beschikbaar gestelde gelden zou hierbij in de eerste plaats afdoende worden gewaakt.

Alvorens vervolgens de haar gestelde positieve vragen te beantwoorden, meent de commissie op den voorgrond te moeten stellen, dat op verschillende punten na den oorlog aan het bedrijfsleven zoo spoedig mogelijk zekerheid zal moeten worden gegeven. Zoo

ten opzichte van de toekomstige handelspolitiek van het land, de te aanvaarden stelsels van rantsoeneering en prioriteitsregelingen, de toepassing van de in de oorlogscontracten opgenomen clausule tot verbreking der overeenkomst en de wijze, waarop de Staat met zijn eigen bedrijven en voorraden zal handelen.

Niet minder noodig zal het zijn, dat de algemeene financieele positie van het land zoo spoedig mogelijk weder in de oude banen wordt teruggedleid. Het rapport, dat in dit opzicht geheel dezelfde beginselen huldigt, soms zelfs bijna woordelijk, als het Cunliffereport, dringt in de eerste plaats aan op een herstel van den volledigen gouden standaard en de pariteit met het buitenland. Noodig is hiervoor in de eerste plaats een fundeering van de ontzaglijke hoeveelheid regeeringscrediet op korten termijn en een inperking van de credietmarkt in het algemeen. „To attempt to rebuild Industry by means of a further indiscriminate expansion of credit, would not only endanger our position as the financial centre of the world, but would inevitably lead before long to grave disaster.”

Komend tot het voornaamste deel van haar taak, verdeelt de commissie vervolgens de te verwachten credietvraag naar de boven gemaakte onderscheiding in behoeften aan loopende gelden en aan bedragen voor langeren tijd in het bedrijf vast te leggen.

In de gestegen behoeften van de eerste soort kan naar het oordeel der commissie, die dienaangaande tal van inlichtingen heeft ingewonnen, door de bestaande bankinstellingen in voldoende mate worden voorzien. „Banking facilities” zullen geen moeilijkheden opleveren.

Anders staat het met de in de tweede plaats bedoelde „extended credit facilities”, leeningen, wier provenu voor langeren tijd in het bedrijf zal worden vastgelegd inclusief „long trading” crediet en credieten, die te eeniger tijd door de uitgifte van nieuw kapitaal zullen worden vervangen. Weliswaar zullen de banken zich hier niet geheel behooren te onthouden, ook al moeten zij hierbij eenigszins van den tot dusver gevolgden weg afwijken. Vergrooing van het eigen kapitaal is ook met het oog hierop een urgente eisch. Een tweede bron, die de banken tot crediet op langer termijn in staat zou kunnen stellen, acht de commissie gelegen in het aanvaarden van deposito's op langeren termijn, b.v. van één tot vijf jaar, tegen een vaste rente. Beide voorstellen acht de commissie van groot belang. Verdere reorganisatie van het bestaande joint stock bankwezen oordeelt zij echter niet wenschelijk.

Voor tal van industriele ondernemingen zal voorts een andere wijze van kapitalisatie wenschelijk zijn. In vele gevallen is thans het eigen kapitaal te gering. Anders dan in Duitschland pleegt een belangrijk deel van de benodigde vreemde gelden in den vorm van obligaties te zijn opgenomen. De mogelijkheid van aanvullende bankcredieten is hierdoor veel geringer. Ook aaneensluiting wordt door de commissie aangeraden evenals het in het leven roepen van een preferent kapitaal, hetgeen wellicht voor een deel voor de werklieden zou kunnen worden gereserveerd.

De commissie bespreekt vervolgens de ook hier meermalen genoemde British Trade Corporation. Zij geeft een overzicht van de plannen, doch wijst er in eenigszins gereserveerde termen op, dat dit alles grootendeels nog toekomst is en dat voorshands de werkzaamheid der corporatie noodwendigerwijs beperkt zal zijn, zoowel door den omvang van de gelden thans te harer beschikking als de mogelijkheid zich verder kapitaal te verschaffen. Andere soortgelijke plannen zijn aan de commissie voorgelegd. Zij kunnen wellicht nuttig zijn. In het algemeen komt de commissie echter tot de conclusie „that it will be better to utilise the machinery already available rather than to create now, to meet a set of unknown circumstances, new types of institutions.”

De thans bestaande contrôle over nieuwe kapitaalsuitgiften zal voorloopig niet gemist kunnen worden

zoo min als een regeling nopens den export van kapitaal. Tegelijk echter zal het wenschelijk zijn in de wijze, waarop ondernemingen zich thans nieuw kapitaal plegen te verschaffen, verandering te brengen. Uit de cijfers van het National War Savings Committee blijkt, welk een ontzaglijke sommen de kleine belegger in staat is bijeen te brengen. Het moet mogelijk zijn ook deze bedragen aan het bedrijfsleven ten goede te doen komen. Hiermede zal echter gepaard moeten gaan een scherper toezien op het prospectus en een regeling o.a. van de aansprakelijkheid voor den inhoud ervan, een en ander door wijziging der Companies Act.

Ook in ander opzicht is hier wijziging in den bestaanden toestand noodig. De commissie verwijst naar wat de Deutsche banken in dit opzicht plegen te doen, hoe deze hetzij ieder op zichzelf, hetzij in onderlinge samenwerking langs den weg van syndicaten of instellingen ad hoc het bedrijfsleven financieel steunen. Ook de emissie van nieuw kapitaal is voor een groot deel in hun handen. De commissie acht dit een voordeel, ook en niet in de laatste plaats omdat hiermede, ook zonder nadere regeling, reeds van zelf een scherper toezicht op den inhoud van prospectussen en in het algemeen op de wijze van kapitaaluitbreiding is tot stand gebracht. Navolging van het Deutsche voorbeeld wil de commissie niet aanbevelen. Bij samenwerking van de joint stock banks, de investment trust companies, de goede issuing houses, merchant bankers en anderen is reeds thans in Engeland hetzelfde te bereiken. Zoodanige samenwerking in den vorm van blijvende „working arrangements” acht de commissie echter in hogere mate wenschelijk.

Ten slotte gaat de commissie nog eenigszins nader in op het denkbeeld van steun van overheidswege, waartegenover zij zich in het algemeen afwerend blijft verhouden.

Uit het overzicht blijkt wel, dat evenals het Cunliffe-rapport, ook het hier besprokene in sterke mate een conservatief karakter draagt. Slechts geringe wijziging in den bestaanden toestand wordt voorgesteld en met name niet of slechts zeer ten deele en op zeer voorzichtige wijze in de functies der groote deposito-banken. De commissie kiest hiermede in dit in de laatste jaren veel besproken vraagstuk principiël partij.

Van de weinig ingrijpende voorstellen, die zij doet, is het denkbeeld van geleidelijke verhooging van het eigen kapitaal der groote banken bovendien allermintst nieuw. Het is in de laatste jaren van verschillende zijden uitgesproken en is allengs geworden tot een communis opinio. Verschillende joint stock banks zijn dan ook in de laatste maanden reeds er toe overgegaan.

Nieuw daarentegen is het denkbeeld van deposito's op langen termijn. Dat het tot dusver enthousiasme heeft weten te wekken, kan niet worden gezegd. Deposito's van 12 maanden e.d. zijn in Engeland reeds thans bekend. Met name de in het buitenland en in Indië werkende banken hebben er reeds sinds jaren werk van gemaakt en hebben dit kunnen doen, doordat de aard van hun bedrijf het hun mogelijk maakte de hogere rente te bieden, die bij dergelijke deposito's in verband met andere beleggingen wordt gewenscht. Bovendien wordt van bankierszijde tegen het instituut van deposito's op langen termijn nog het bezwaar ingebracht, dat, al sluiten de voorwaarden ook een vroeger opvragen uit, dit toch niet zou verhinderen, dat, wanneer moeilijkheden te wachten zijn, van de depositanten een druk zou uitgaan naar tusschentijdsche terugbetaling, waaraan de banken wellicht geneigd zouden zijn gehoor te geven, doch waarmede aan het karakter dezer deposito's afbreuk zou worden gedaan. Voor de banken zijn zij dus in dit opzicht geen al te begeerenswaardig bezit, terwijl aan den anderen kant het bedrag dat zelfs bij een hoogen

rentevoet voor deponering op langen termijn beschikbaar zou kunnen worden gesteld, gering wordt geacht. De „Economist”, die evenmin veel voor het denkbeeld gevoelt, maakt nog de opmerking, dat enkele van de geopperde bezwaren te ondervangen zouden zijn, indien voor de deposito's obligaties werden uitgegeven. De redactie voegt er echter aan toe, dat, voorzoover dit zou leiden tot een soort vorderingen, die in rang boven de gewone deposito's zouden worden geacht te staan, hiertegen ernstige bezwaren zouden rijzen.

Overigens blijkt uit de besprekingen, die aan het rapport zijn gewijd, wél, dat de commissie met haar beschouwingen over de huidige wijze van oprichten van ondernemingen en uitgifte van kapitaal een wonde plek in het Engelsche financieele organisme heeft aangeroerd.

B.

VERBINDING TUSSEN SPOOR- EN WATERWEG. II.

Wat de zeehavens betreft, al zijn deze, behalve uiteraard de visschershavens, ten onzent ook voornamelijk bestemd voor de overlading van zee- in binnenschip, de gelegenheid voor overlading tusschen wagon en zeeschip bestaat in ruime mate, terwijl onze spoorwegmaatschappijen het steeds als een der hoofdbeginselen harer tariefpolitiek hebben beschouwd om het transitieverkeer over onze zeehavens zooveel mogelijk te bevorderen.

Ten opzichte van de binnenvaart verkeert ons land echter in een exceptioneelen toestand.

In het Noordelijk en Westelijk deel des lands — Holland en de Noordelijke Provinciën met als trait d'union de Zuiderzee — zijn de waterverkeerswegen zoo talrijk en zoo wijd vertakt als wellicht nergens elders; geen wonder, dat het aantal spoorweghavens daar groot is en, in de laatste jaren, deels op initiatief en met medewerking van belanghebbenden, steeds toeneemt; het belang van den spoorwegexploitant verzet zich daartegen ook niet, want hier, waar in vele streken nagenoeg elk bedrijf watergemeenschap heeft, is, voor het goederenvervoer de verbinding van het spoorwegstation met den waterweg bijna even noodig als de aansluiting aan het wegnnet, temeer omdat juist tengevolge van die vele waterwegen, de toegang tot het station langs de gewone wegen hier en daar wordt bemoeilijkt door de vele beweegbare of hooge overbruggingen.

Veeleer mag het bevreemden, dat op nog zoovele belangrijke plaatsen in dat deel des lands, als Gouda, Woerden, Schiedam geen, of als te Utrecht en Haarlem enz. slechts eene gebrekkige verbinding tusschen den spoor- en den waterweg bestaat.

Het Oostelijk en Zuidelijk deel van ons land verkeert in een minder exceptioneelen toestand; weliswaar stroomden door dit landsdeel eenige groote verkeersaderen, doch het wijd vertakte net ontbreekt hier ten eenenmale en zal ook na de totstandkoming der ontworpen nieuwe waterwegen daar steeds blijven ontbreken; hier zal dan in den regel zijn eigen belang den spoorweg ook niet drijven tot verbinding met den waterweg; immers hier dringt op de meeste plaatsen de waterweg niet door en heeft voor de niet aan den waterweg gelegen plaatsen de spoorweg het monopolie, ook ten opzichte van het vervoer naar of van de z.g. „natte plaatsen”; een verbinding tusschen spoor- en waterweg schept in deze streken de keus tusschen een gecombineerd spoor- en watervervoer en een vervoer geheel per spoorweg en daarmede eene, ondanks de kosten en bezwaren van het overladen, voor de spoorwegen scherpe concurrentie, ook omdat de hier in aanmerking komende waterwegen als regel en in afwijking van vele wateren in het Westen en vooral in het Noorden des lands van groote capaciteit en tolvrij zijn.

De spoorweg zal in vele gevallen slechts vervoer op korte afstanden verkrijgen en een soort camionnage-

dienst hebben te verrichten ten opzichte van den waterweg.

Dat hij daartoe als regel niet al te zeer bereid zal zijn, kan niet bevreemden.

Hierin zal dan ook mede de verklaring zijn te zoeken, dat op plaatsen als Wageningen, Arnhem, Deventer, Zutphen, Almelo, Venlo, geen verbinding tusschen spoor- en waterweg bestaat en dat het locaalspoorwegnet, dat op Zuid-Beveland zal worden aangelegd en door S.S. — mitsdien als voedingslijn van het overig net — zal worden geëxploiteerd, zoo'n merkwaardigen afkeer van de havens op dat eiland vertoont.

Geheel anders staat de spoorweg tegenover deze kwestie, indien hij slechts een beperkt verkeersgebied heeft en zich door de verbinding met den waterweg een tête de ligne schept; zoo is historisch het ontstaan te verklaren van de inrichtingen voor het overladen tusschen schip en wagon te Nijmegen aan de Waal en te Maastricht en Veghel aan de Zuid-Willemsvaart; voor de Nijmeegsche Spoorweg-Maatschappij (Rheinische Eisenbahn) en den Grand Central Belge bestond destijds, voor de Boxel-Wesel tot voor kort, voor die verbinding met den waterweg alle reden, zooals thans nog het geval is met onderscheidene smalsporige tramwegen in Gelderland en Brabant.

Doch bij meerdere concentratie, waardoor de exploitant ook onderscheidene andere landsdeelen en de zeehavens kan bedienen, zal zijn eigenbelang veelal meebrengen om het aantal overlaadhavens, behalve dan op de grens van zijn gebied, niet te vermeerderen.

Wel zijn de concessiebepalingen ten onzent, zoowel voor spoor- als voor tramwegen, zoodanig, dat de maatschappijen zich niet met vrucht tegen het tot stand brengen van eene verbinding met den waterweg kunnen verzetten of de bediening er van bemoeilijken; doch voor anderen, als b.v. de betrokken gemeenten, zal het tot stand brengen van dergelijke verbindingen en havens, tenzij dan als industriehavens, te groote financiële bezwaren meebrengen, ook omdat voor eene ontwikkeling van het overlaadverkeer als ginds hier te lande op ééne uitzondering na — waarover straks nader — de elementen ontbreken; daarvoor toch zijn de afstanden hier te kort, ontbreekt het dichtbevolkte achterland en de industrie, die den aan- en afvoer van massale artikelen, als erts, steenkolen, enz., eischt.

Bovendien kan van den spoorweg niet geëischt worden — in tariefzaken heeft de Regeering hier slechts een recht van veto, niet van initiatief — dat hij het verkeer over die havens door tariefmaatregelen bevordert, zooals hij dat doet voor het spoorwegverkeer van en naar de zeehavens.

Zijn tariefpolitiek zal veeleer — en van zijn standpunt terecht — op het tegendeel gericht zijn, door lage zeehaventarieven, hoog tarief op korte afstanden, enz. Zoo was b.v. tot voor kort, toen nog niet alle speciale tarieven waren opgeheven, de vracht voor een wagonlading graan van Helmond, waar van het schip in den wagon kan worden overgeladen, naar b.v. Vierlingsbeek, even hoog als die, volgens speciaal tarief, van Rotterdam naar Vierlingsbeek.

Eén streek echter is er in ons vaderland, waar alle elementen voor een belangrijk overlaadverkeer aanwezig zijn of eerlang zullen zijn, n.l. Zuid-Limburg; dit in een uithoek des lands en vrij ver van onze zeehavens gelegen kolendistrict, dat zich meer en meer tot een belangrijk industrie centrum zal ontwikkelen, zal eerlang door een ruimen waterweg met onze havens en met het centrum des lands zijn verbonden; het terrein is te geaccidenteerd, dan dat deze verkeersweg tot een net van waterwegen zou kunnen worden uitgebouwd; af- en aanvoer van massale artikelen is reeds en zal in steeds meerdere mate noodig zijn (steenkolen, kalkmergel, cement, hout, later wellicht erts).

Reeds is in deze oorlogsjaren in verband met den brandstoffen nood een overlaadhaven te Weert a.d. Zuid-Willemsvaart gebouwd en is een dergelijke haven bij Grubbenvorst a.d. Maas in aanbouw; veel verder strekkende plannen zijn echter in verband met de Maaskanaliseering c.a. in voorbereiding, zooals blijkt uit het een dezer dagen verschenen rapport van eene ter bestudeering der kolenafvoerkwestie door den Minister van Waterstaat ingestelde commissie.

Verschillende omstandigheden wettigen het vermoeden, dat ten deze de spoorweg meer medewerking zal toonen, dan men volgens het bovenstaande zou mogen verwachten. In de eerste plaats is het te verwachten vervoer van zoodanigen omvang, dat het de capaciteit van den spoorweg, die voor de verbinding met het overig Nederland op ééne lijn (Sittard—Roermond, of, indien de lijn Eindhoven—Weert tot Echt mocht worden verlengd, althans Sittard—Echt) is aangewezen, verre te boven zal gaan. Voorts is de waarde van verschillende der voor vervoer in aanmerking komende artikelen, als b.v. kalkmergel, van dien aard, dat slechts de laagst mogelijke vracht de mogelijkheid van afzet zal handhaven, terwijl toch die afzet, evenals de ontwikkeling van de industrie in het algemeen, ook in het belang van den spoorweg is; ook brengt het eigenbelang van den spoorweg mede om het vervoer naar het overig Nederland zooveel mogelijk te bevorderen, zij het dan ook, dat daartoe van den spoorweg slechts tot de overlaadhavens wordt gebruik gemaakt, aangezien bij vervoer naar het buitenland, waartoe de ligging van het onderhavige district uitlokt, de Nederlandsche spoorwegen voor een nog korter traject betrokken zijn; om echter te kunnen concurreeren op de Nederlandsche markt en in de Nederlandsche havens tegen — wat b.v. de kolen betreft — de zooveel dichterbij gelegen mijnen als de Westfaalsche en die in de Kempen, en in het algemeen tegen de naberbij gelegen haven van Antwerpen, zullen veelal zó lage vrachten noodig zijn, dat een vervoer, geheel per spoorweg, zal dit niet beneden den kostprijs geschieden, niet in aanmerking kan komen.

Al zal de spoorweg ook hier niet afstand doen van de concurrentie tegen den waterweg, waartoe trouwens, zooals boven opgemerkt, zijn tariefstelsel reeds van zelf leidt, toch schijnen in Limburg alle elementen voor eene economische rolverdeling en samenwerking tusschen spoor- en waterweg aanwezig.

Die concurrentie, hoe heilzaam ook, zooals bij de gedeeltelijke uitschakeling daarvan in de oorlogsjaren weer is gebleken, moge ook elders de bedoelde samenwerking niet geheel uit het oog doen verliezen en niet ontaarden in een onttrekken van vervoer aan zijn natuurlijken weg.

Dat daarvoor, vooral ook door den invloed, welken het geconcentreerde spoorwegbedrijf hier te lande meer en meer op den aanleg van spoor- en tramwegen verkrijgt, wel eenige vrees bestaat, valt niet te ontkennen.

Dit ware te betreuren; de groote kosten aan onze verkeerswegen besteed, eischen een zoo economisch mogelijk gebruik; de fusie der spoorwegmaatschappijen, die een eind heeft gemaakt aan de verspilende omleiding van vervoer, is in dit opzicht eene groote verbetering; het vermeerderen en verbeteren der verbindingen tusschen spoor- en waterweg verdient op denzelfden grond aanbeveling. H.

DE NIEUWE DUITSE LANDBOUWPOLITIEK.

De Duitse rijksregering heeft de 29e Januarije j.l. een tweetal onmiddelijk in werking tredende verordeningen uitgevaardigd, die van grote invloed voor de landbouwverhoudingen kunnen worden. De ene is een „Verordnung zur Beschaffung von landwirtschaftlichem Siedlungsland“, de andere een voorlopige Landarbeidswet.

Waarom is dit gedaan?

Er moet in de Duitse landbouw diep en principieel worden ingegrepen, wil hij in de komende tijden in staat zijn tot een behoorlijke voedselvoorziening van het Duitse volk. Het gebrek aan arbeidskrachten toch is op het platteland zeer nijpend. Dit dateert al van lang vóór de oorlog. In nog veel belangrijker mate immers dan hier te lande had de landbouw bij onze Oostelijke naburen te lijden van de „Landflucht” der laatste veertig jaren. De sinds die tijd eigenlijk pas volledig doorgevoerde bevrijding der boeren van alle heerlike diensten en lasten, gevoegd bij de ontzaglijke opbloei der industrie, veroorzaakten een algemeene trek naar de steden. Volgens de officieele beroepstellingen behoorden in:

	1882	1895	1907
Tot de Landbouw enz.	19.225.455	18.501.307	17.681.176
Tot de Industrie enz...	16.058.080	20.253.241	26.386.537
Tot de Handel enz. . .	4.531.080	5.966.846	8.278.239

Absoluut zowel als in verhouding tot de andere beroepen, nam het aantal in de landbouw werkzame personen dus belangrijk af. Dat er niettemin voor het Duitse volk geen tekort aan landbouwprodukten ontstond, kwam doordat deze in grote hoeveelheden werden ingevoerd in ruil voor de voortbrengselen, welke de Duitse industrie op de wereldmarkt bracht.

Zo verloor de landbouw in Duitsland aan betekenis tegenover handel en nijverheid. Door de vroegere regeringen werden dan ook pogingen gedaan om een nieuwe landbouwende stand te scheppen. De wetten op de binnenlandse kolonisatie, speciaal in Pruisen, zijn zeer bekend en de resultaten, die daarmee bereikt zijn, mogen zeker wel aanzienlijk genoemd worden. Laat ik korteliks enige punten er van aanstippen.¹⁾

De Pruisiese binnenlandse kolonisatie is vooral gebaseerd geweest op de *Ansiedlungswet* van 1886 en de *Rentengüterwetten* van 1890/91. De eerste had vooral een politiek doel n.l. de versterking van de Duitse elementen in de gedeeltelijk Poolse provincies Posen en West-Pruisen. Een organisatie werd in het leven geroepen, die grote landgoederen uit handen van Poolse bezitters opkocht, deze verdeelde in kleine en middelgrote boerderijen en ze vervolgens aan Duitse kolonisten uitgaf. En wel als Rentengut; een rechtsvorm, door deze wet weer in ere hersteld en daarin bestaande, dat de grond in eigendom wordt overgegeven tegen betaling van een jaarlijkse grondrente. (Bij deze wet was bepaald, dat die rente slechts voor $\frac{9}{10}$ aflosbaar was, zoodat de staat altijd enige invloed op de kolonisten behield en overgang in Poolse handen kon beletten). Op deze wijze zijn tot 1914 ongeveer 450.000 H.A. van (Pools) grootbezit tot (Duits) boerenbezit geworden. Intussen rezen er weldra moeilijkheden doordat de Polen een tegen-actie begonnen en ook op grote schaal Pools land begonnen te koloniseren. Vandaar, dat in de laatste jaren de werkzaamheden van de Duitse commissie iewat stokten.

Toen men nu zag, dat dank zij deze politiek begonnen organisatie een ekonomies vrij sterk boerenbedrijf ontstond, heeft men getracht dit in heel Pruisen door te voeren. In 1890 werd de mogelijkheid tot het vestigen van Rentengüter algemeen opengesteld en door de wet van 1891 werd een grote organisatie van het krediet voor de aankoop van dgl. goederen in het leven geroepen en zo de stoot gegeven tot een krachtige beweging voor de binnenlandsche kolonisatie. Aan de reeds vroeger bestaande Generalkommissieën werden de werkzaamheden hiervoor opgedragen en in samenwerking met partikulieren en verenigingen hebben deze zich energiek aan hun taak gewijd. Zodoende werden tot 1914 8607 grote landerijen aangekocht en daarvan 238.951 H.A. in kleine bedrijven als Rentengut uitgegeven.

¹⁾ Vgl. uitvoerig over deze maatregelen mijn artikelen „De binnenlandse kolonisatie als sociale maatregel” in „De Economist” van Mei-Junie 1918, speciaal blz. 377-392.

Een betrekkelijk belangrijke verandering in de verdeling van het grondbezit in Pruisen heeft deze binnenlandse kolonisatie dus inderdaad gebracht. En wel als gevolg van de betrekkelijk dringende ekonomiese noodzakelijkheid tot versterking van de boerenmiddenstand. Maar hoe gering waren deze drijvende krachten, vergeleken bij wat tans noopt tot een grondige nieuwe verheffing van de Duitse landbouw!

Bedenken wij slechts wat de oorlogsjaren gebracht hebben! Enerzijds: De beste arbeidskrachten waren aan het front of werkten in de munitiefabrieken; een gedeelte is gesneuveld of keerde verminkt terug. Het half miljoen seizoenarbeiders, dat in Duitschland placht te werken (voornamelijk Slaven) komt vooreerst niet weder. Aan de grond is in die tussentijd slechts het allernoodzakelijkste gedaan: de akkers zijn onvoldoende behandeld, de afwatering der weiden was niet behoorlijk, de bossen werden slecht verzorgd. Zo is de behoefte aan arbeidskrachten op 't platteland tans nog aanzienlijk toegenomen en doet 't gebrek aan arbeiders zich veel sterker voelen dan vóór de oorlog. Temeer daar de voedselvoorziening voor het Duitse volk tans vrijwel geheel van de Duitse bodem zelf moet komen en de produktiviteit dus veel hoger moet worden opgevoerd. — En aan de andere kant: De industrie heeft een harde knik gekregen. Veel arbeidsmiddelen zijn verloren gegaan of versleten of moeten aan de geallieerden overgeleverd worden. Grondstoffen ontbreken. Bovendien kunnen de fabrieken, die eertijds voor de export werkten en tijdens de oorlog krijgsbenodigdheden vervaardigden, hun vroeger bedrijf tans niet meer aanvangen. Een grote werkloosheid in de steden is van dit alles het gevolg en dat zal voorloopig wel blijven.

Derhalve is de konklusie, die zich terstond opdringt: een verschuiving ten gunste van het platteland is noodzakelijk; de overtollige arbeidskrachten uit de steden moeten naar 't platteland terug en daar aan het werk. Dat is evenwel gemakkelijk gezegd, doch daarmee is 't nog niet gebeurd. Want hier zitten twee moeilijkheden in de weg.

De eerste is deze, dat de arbeidsvoorwaarden op het platteland nu niet bepaald zo aantrekkelijk zijn, dat de stedelijke arbeiders grote lust gevoelen naar buiten te trekken. Daarom is tans door de tot de Rijks Boeren- en Landarbeidersraad aaneengesloten verenigingen van werkgevers en werknemers in het landbouwbedrijf een „Landarbeitsordnung” opgesteld, die, totdat een definitieve landarbeidswet zal zijn gemaakt, door een besluit van de rijksregering wetkracht heeft gekregen. Doel was een regeling te maken, die de industriearbeiders waarborgen geeft, dat ze op 't platteland niet in slechtere levensomstandigheden geraken dan in de steden, om zodoende hun afkeer van de landarbeid weg te nemen. De voornaamste bepalingen betreffen 1°. de *arbeidsduur*. Deze mag ten hoogste bedragen: gedurende 4 maanden gemiddeld 8 uur, gedurende 4 maanden 10 en gedurende de overige 4 maanden gemiddeld 11 uur per dag; overuren boven deze vastgestelde tijd moeten volgens een extra tarief betaald worden. De tijd benodigd om naar het werk toe en weer naar huis te gaan (die bij landarbeid soms aanzienlijk lang kan worden) moet bij dit maximum inbegrepen worden. Voor de vrouwelijke arbeiders, speciaal die welke een huishouding te verzorgen hebben, zijn speciale bepalingen vastgesteld. 2°. Wat het *loon* aangaat, geldloon moet in de regel per week uitbetaald worden. Voor het loon in natura zijn normaalvoorschriften gegeven, terwijl de geldswaarde daarvan in een schriftelijk arbeidskontraakt moet worden vastgelegd. 3°. De *woningen* moeten aan bepaalde vereisten, van uit zedelijk en hygiënisch oogpunt voldoen en daarbij wordt met het aantal kinderen rekening gehouden.

Een tweede belemmering voor een snelle herleving van een sterk boerenbedrijf en een aanzienlijke uitbreiding van de voedselvoorziening, is het grote

grondbezit. Daartegen treedt de nieuwe *Siedlungsverordnung* met kracht op:

1°. Volgens de eerste paragraaf van deze verordening zijn de bondsstaten verplicht, voorzover deze niet reeds bestaan, nieuwe „gemeinnützige Siedlungsunternehmen“ (in het algemeen belang werkzame Kolonisatie-ondernemingen) te stichten. Aan het toezicht op het kolonisatiewezen moeten afgevaardigden zowel van de oude bezitters als van de kolonisten deel hebben.

2°. Om land beschikbaar te krijgen, is bepaald a, dat de (in 't groot verpachte) staatsdomeinen na afloop van de pachtkontrakten aan de Kolonisatie-ondernemingen te koop aangeboden moeten worden tegen de opbrengstwaarde, waarbij prijsstijgingen, door de oorlog veroorzaakt, niet in rekening mogen worden gebracht. b. Moerassen en andere onbebouwde gronden mogen de Kolonisatie-ondernemingen onteigenen tegen de gekapitaliseerde netto-opbrengst van het land in ongekultiveerde toestand. c. De Kolonisatie-ondernemingen hebben een voorkeepsrecht bij iedere vervreemding van goederen boven de 20 H.A. binnen hun distrikt, behalve wanneer deze vervreemding aan openbare lichamen, aan de echtgenoot of aan naaste familieleden van de eigenaar geschiedt.

3°. In de kolonisatie-distrikten, waar de in de landbouw geëxploiteerde grondoppervlakte volgens de bedrijfsstelling van 1907 voor meer dan 13 pCt. in bedrijven van 100 H.A. en meer (in „grote landbouw-ondernemingen“ dus) wordt gebruikt, zijn de eigenaren van die gronden verplicht zich te verenigen tot Bonden voor Landverschaffing (Landlieferungsverbände), welke rechtspersoonlijkheid verkrijgen. De Bonden voor landverschaffing zijn verplicht op verlangen van de bovengenoemde Kolonisatie-ondernemingen voor kolonisatie geschikte gedeelten grond van de grote landgoederen te leveren, tegen een behoorlijke koopprijs. Als behoorlijke koopprijs geldt de waarde, die 't land in grootbedrijf heeft, zonder dat daarbij de waardestijgingen in aanmerking mogen komen, die door de buitengewone verhoudingen van de oorlogsjaren zijn veroorzaakt. De verplichting van de Bond voor Landverschaffing houdt op, zodra $\frac{1}{2}$ van de volgens de bedrijfsstelling van 1907 in het geheel voor gebruik geschikte landbouwgrond van de grote goederen ter beschikking is gesteld of zodra de oppervlakte van die gronden niet meer dan 10 pCt. van de gehele voor de landbouw gebruikte oppervlakte uitmaakt.

4°. Als de Bond voor landverschaffing niet goedschiks voldoende bruikbare gronden kan krijgen, mag hij tot onteigening overgaan. Speciaal moeten onteigend worden: goederen, welke tijdens de oorlog van personen verkregen zijn, die de landbouw niet als hoofdberoep uitoefenen of uitgeoefend hebben; goederen, die in de laatste twintig jaren door vervreemding tegen geldswaarde meermalen van bezitter gewisseld hebben; goederen, welker eigenaren ze niet zelf bebouwen en 't grootste deel van het jaar niet op hun goed aanwezig zijn (deze bepalingen richten zich dus tegen oorlogsbezitters en grondspekulanten!); goederen, die bijzonder extensief of slecht bebouwd worden en goederen, die tot bezittingen van buitengewoon grote omvang behoren. De regeling van de onteigening in bijzonderheden blijft overigens aan de bondsstaten voorbehouden.

5°. De Kolonisatie-ondernemingen hebben een vóórkeepsrecht op de door hen gestichte hoeven, indien deze door de kolonist vervreemd worden of niet voldoende bebouwd; de bijzonderheden hierover moeten in het kontrakt met de kolonist worden vastgesteld.

6°. Aan de landarbeiders, die dit wensen, moeten de plaatselijke besturen voldoende pachtland ten behoeve van de teelt van voortbrengselen voor huishoudelijk gebruik (dus als nevenbedrijf) verschaffen. Eventueel kunnen daarbij gedwongen verpachting of onteigening toegepast worden.

7°. In die staten, waar door landsrechtelijke rege-

ling voldoende voor de verschaffing van land aan kolonisten wordt gezorgd, kan de Staatssekretaris van het Reichsarbeitsamt toestaan uitzonderingen op de hierboven uiteengezette bepalingen te maken.

Welke zullen nu de *gevolgen* van deze verordeningen zijn?

Voor de naaste toekomst d.w.z. voor de oogst van dit jaar, is voornamelijk wat van de voorlopige landarbeidswet te verwachten. 't Is mogelijk, dat tans in meerdere mate stedelijke arbeiders naar het platteland zullen trekken. Maar dan zal toch noodzakelijk zijn, dat algemeen hoge loonschalen worden vastgesteld en dat een krachtige propaganda voor deze verhuizing wordt gevoerd. De stedelijke werklozenkomitees kunnen hierbij natuurlijk veel invloed uitoefenen. Echter zullen, zelfs indien velen naar de akkers op zullen gaan, deze in de landbouw ongeschoolde krachten nog niet diè prestaties verrichten, waartoe een ervaren landbouwende bevolking in staat is.

Wat de kolonisatieverordening betreft, deze zal meer in de toekomst dan reeds in het komende seizoen werken. Het is trouwens in menig opzicht niet meer dan een schema; talloze bijzondere regelingen zijn aan de bondsstaten voorbehouden. (Met name acht ik het wonderlijk, dat niet principieel is uitgemaakt in welke rechtsvormen gekoloniseerd moet worden). Veel zal ook afhangen van de wijze, waarop de Siedlungs-ondernemingen hun taak zullen opvatten. Dit is evenwel zeker, dat de bestaande verenigingen voor binnenlandse kolonisatie niet op de tot dusver gebruikelijke wijze voort kunnen gaan. Zij werken voor een kolonisatie op grote schaal te langzaam en vaak te bureaucratisch. Wil werkelijk een grootse herleving van de landbouwende bevolking bereikt worden, dan kunnen de in Pruisen bestaande provinciale Land- und Siedlungsgesellschaften niet meer de hoeven zo kant en klaar afgewerkt aan de kolonisten leveren, niet meer zo solide huizen bouwen, niet meer zo nauwkeurig de personen der kolonisten uitzoeken, als ze tot dusver deden. Daarvoor ontbreken de materialen en... de tijd. Er zal gewaagd moeten worden, wil men winnen. Maar bovenal: men zal moeten handelen! Indien echter werkelijk deze verordeningen met kracht worden uitgevoerd, kunnen ze een belangrijke eerste schrede zijn ter vermeerdering van de Duitse voedselproductie en ter verbetering van de bezitsverhoudingen op het Duitse platteland. MARIUS G. LEVENBACH.

Volgens een artikel over het vorenstaande onderwerp van Gerhard Hildebrand in de „Vossische Zeitung“ komen naar ruwe schatting voor verdeling in Pruisen in aanmerking: in Oost-Pruisen 300.000 H.A.; in West-Pruisen 200.000 H.A.; in Brandenburg 240.000 H.A.; in Pommeren 340.000 H.A.; in Posen 300.000 H.A.; in Silezië 270.000 H.A.; in de provincie Saksen 140.000 H.A.; in Sleeswijk-Holstein 70.000 H.A. Daarbij komen nog 100 à 140.000 H.A. Pruisische staatsdomeinen, benevens de moeraslanden en heidevelden, die in West-Pruisen, Hannover, Westfalen en het Rijnland vele honderdduizenden H.A. beslaan.

HERBERT CLARKE HOOVER, DE VOEDSEL-REGELAAR.

Deze oorlog, waarvan nu ook het formeele einde nabij is, heeft geheel de wereld gewezen op zeldzame economische verschijnselen, waarvan de aanwezigheid tevoren nauwelijks werd vermoed. Men heeft, sprekende van de mogelijkheid van een oorlog als deze, in voorgaande dagen nimmer ontkend, dat ook de voedselvoorziening een element van betekenis zou uitmaken; eene eerste plaats heeft men daaraan niet gegeven. En nu is wel duidelijk gebleken, dat in den tegenwoordigen internationalen tijd aan eigen economische voorziening, zelfs met toepassing van de meest ingenieuze hulpmiddelen, met oplegging van de meest ongedachte ontberingen, niet te denken valt. Toen in een der oorlogsjaren voor het gerechtshof te Weenen diende het bekende proces tegen de speculanten in levensmiddelen, nog slechts korten tijd tevoren ge-

ziene persoonlijkheden der Weenske wereld, werd door den vertegenwoordiger van het openbaar ministerie terecht de aandacht gevestigd op het landverraad, dat in levensmiddelen speculatie in oorlogstijd ligt opgesloten. Zij, die militaire geheimen van het land verraden aan eene der vijandelijke machten, worden gerekend de militaire weermacht van het land te verminderen; zij evenwel, die voorraden levensmiddelen aan het verkeer onttrekken, verminderen de kracht van de economische tegenweer en zijn als niet minder schuldig aan landverraad te beschouwen.

De economische politiek heeft in dezen oorlog groote beteekenis gehad. Van den aanvang af, maar vooral, nadat eenmaal de eerste oorlogsmaanden en zelfs oorlogsjaren voorbij waren, ging de nood nijpen. Amerika was de groote neutrale voorraadschuur, waaruit het neutrale en het geallieerde Europa kon putten, die voor de Centrale machten hermetisch gesloten bleef. Voor de neutralen bestond aanvankelijk slechts de moeilijkheid om middelen te vinden, dat de aanvoeren uit Amerika, ook veilig het eigen land bereikten. Maar, van het oogenblik af, dat Amerika aan den oorlog deelnam, veranderde deze positie geheel. Het toestaan van levensmiddelen aan de neutralen werd door Amerika eene taak van tweede zorg geheeten naast de taak om allereerst de Geallieerden van het noodige te voorzien, van het noodige zoowel op industrieel als op voedselgebied. Amerika nam de leiding in handen en verdeelde het voedsel zoodanig, dat het voor de geallieerde landen de beste resultaten opleverde, terwijl het karig overschot bestemd werd om de neutralen te hulp te komen. Zoo is het geweest in de laatste oorlogsjaren, die belangrijke periode, waarin Amerika's leiding werd aanvaard.

En nu de oorlog ten einde is, nu het gaat om het herstel van de vreeselijke wonden, die Europa zichzelf heeft geslagen, nu is het Amerika, dat te hulp moet snellen om den hongersnood in Europa te bedwingen. Het is een feit, dat industrie en landbouw in Europa ten gevolge van den oorlog zóó hopeloos ontredderd zijn, dat aan volledige voorziening in eigen behoefte niet kan worden gedacht; trouwens, ook vóór den oorlog was Amerika nevens Rusland de groote graanschuur, waaruit een groot deel van Europa putte. Amerika geeft ons brood, Amerika geeft ons de grondstoffen voor onze kleren, Amerika geeft ons metalen, Amerika geeft ons ook petroleum. Is het wonder, dat Amerika thans eene geheel bijzondere positie inneemt, niet alleen politiek-militair, niet alleen financieel als groot-schuldeischer, maar ook zuiver materieel, als regelaar van de voedselvoorziening van vrijwel geheel de wereld!

Zelfs zij, die de teekenen des tijds niet wilden miskennen en geloofden aan de internationaliteit der wereld — reeds in normale dagen sprekende uit het feit, dat men op de eenvoudige tafel van den werkmans de producten van drie werelddelen kon bijeenzien — zullen niet gedacht hebben aan eene wereld-distributie, aan eene voedselregeling op zuiver internationalen grondslag, staande onder het vrijwel uitsluitend beheer van de jongste der groote Mogendheden. Is het wonder, dat er belangstelling bestaat voor de persoonlijkheid van den man, die door President Wilson tot „voedselregelaar” van het oorlogvoerende Amerika werd benoemd, nadat dit aan den oorlog deelnam; den man, die nu in de werelddistributie het eerste woord zal hebben te spreken. Herbert Clarke Hoover, van wien thans Europa zijn voedsel heeft te verwachten, was nauwelijks bekend, zelfs niet in Amerika, toen hij deze taak aanvaardde; zijn naam behoort thans tot de meest genoemde, omdat onze maag ons dwingt onze oogen tot hem op te heffen!

Hoover's loopbaan is echt Amerikaansch. Van eenvoudige ouders — zijn vader was een matig gefortuneerd landbouwer — uit den Staat Iowa, den grooten noordelijken centralen Staat der Vereenigde Staten, als holdkeystaat populair te boek staande, stu-

deerde hij aan de Stanford University in Californië. Hij verkreeg er zijn ingenieursdiploma en wierp zich op de mijnstudie. Als goed latinist heeft hij van het Latijn in het Engelsch vertaald Rodolph Agricola's in 1556 geschreven werk: *De re metallica*. Hij heeft zich op zijn technisch gebied spoedig weten te onderscheiden; reeds in 1895 deed hij zich kennen door de wijze, waarop hij voor de Vereenigde Staten het geographisch overzicht van de bergen der Sierra Nevada in Californië in gereedheid bracht. Twee jaren later nam hij de leiding van eene groep mijnen in oostelijk Australië. Op datzelfde oogenblik zocht de Chineesche regeering, moede van de voortdurende concessieaanvragen, naar bekwame ingenieurs om voor hare eigen rekening Chineesche gronden te ontginnen. Hoover werd als eene kracht van eerste qualiteit aangewezen; had zijne organisatie reeds gereed, toen de Boxeropstand het bestaan van zijn departement kwam bedreigen. Hoover nam deel aan de verdediging van Tientsien; bleef na afloop van het bedwingen van den opstand in China, waar eene groote onderneming van steenkolenmijnen zijne hulp vroeg, ten einde haar te redden uit de financieele moeilijkheden. Hoover slaagde er in, wist na twee jaren een zoodanig resultaat te bereiken, dat de onderneming 20.000 arbeiders in dienst had en dividend uitkeerde. Hij vestigde zich toen te Londen als directeur van de Engelsche onderneming, die de Chineesche maatschappij had aangekocht.

Hoover gevoelde behoefte aan nieuwe banen om zijne werkkraft te ontwikkelen. Hij kwam in aanraking met Whitaker Wright, dien merkwaardigen promotor, wiens val zooveel gerucht zou maken. Na dien val ondernam Hoover de reorganisatie van eene groep van mijnmaatschappijen, welke bestaan dreigde te worden vernietigd; hij bracht ze op de been en gaf daarmede een nieuw bewijs van zijn organisatorisch talent. De roep, die van hem uitging, vestigde de aandacht op hem, zoodat hij achtereenvolgens groote koper- en ijzermijnen in de Oeralbergen, zinkmijnen in het Noorden van Birmania, zink- en tinmijnen te Broken Hill in Nieuw Zuid-Wales en eindelijk drie groote mijnondernemingen in Engeland leidde. Op het oogenblik, dat de oorlog uitbrak was hij, hetzij als president, hetzij als directeur, verbonden aan eene groote mijngroep, die 125.000 man in haar dienst had. Hij was daaraan niet verbonden als raadgevend ingenieur, noch als financier, hij was administrateur en zijn werk verzekerde de productie der mijnen en den afzet der producten.

De oorlog vond vele Amerikanen in Europa in groote verlegenheid; de chèques, waarmede zij reisden, verloren hare kracht en deze millionairs en milliardairs bevonden zich in werkelijke geldverlegenheid. De Amerikaansche gezant Page te Londen nam het initiatief tot de stichting van het American Committee, welks presidium aan Hoover werd toevertrouwd en dat er, dank zij krachtigen financieelen steun, in slaagde, om binnen zeer korten tijd 25.000 Amerikaansche burgers uit de verlegenheid te redden. En toen aan het einde van October 1914 de arbeid van het American Committee ten einde scheen, kwam Brand Whitlock, de Minister der Vereenigde Staten in België, die tot den laatsten dag zijner functie blijken van groote sympathie jegens het arme onderdrukte land gaf, de medewerking van zijn te Londen gevestigden ambtgenoot vragen voor de voedselvoorziening van België. Page heeft het noodige gedaan; erkende de noodzakelijkheid van hulp en vond Hoover bereid als president van het nieuwe comité, dat als Belgium Relief Committee zoo groote diensten heeft bewezen, zich beschikbaar te stellen. Dat de Belgische bevolking heeft gewaardeerd wat voor haar is gedaan, het is getoond aan den Nederlandschen en den Spaanschen minister-resident, die zijn achtergebleven en hunne krachten in dienst der Belgische be-

volking hebben gesteld. Het is ook getoond aan Hoover, toen hij op 7 December 1918 in Brussel kwam en er op het raadhuis door burgemeester Max aan het hoofd van den gemeenteraad werd ontvangen en werd uitgenoodigd den titel van burger van Brussel te aanvaarden.

Is het wonder, dat, toen na de oorlogsverklaring aan Duitschland President Wilson zijn Commercial Economy Board instelde, en deze een Committee on Foodsupply and Prices creëerde, Hoover werd uitgenoodigd om daarvan het voorzitterschap op zich te nemen? Toen hij in Mei 1917 te Washington terugkeerde, waren de noodzakelijke maatregelen nog niet door het Parlement genomen; dit geschiedde trouwens eerst een viertal maanden later. Er moest, naar ook in het vrije Amerika werd toegegeven, eene scherpe contrôle over de levensmiddelenvoorziening der Vereenigde Staten worden uitgeoefend; over de grondstoffen zoowel als over de artikelen. Wettelijk werd dit geregeld in de Foodact, die eerst 10 Augustus 1917 werd aangenomen, maar welker uitvoering door Hoover reeds krachtdadig was voorbereid. Eene groote campagne voor de productie van levensmiddelen werd door het geheele land gevoerd; circulaires werden gericht tot de landbouwers, teneinde dezen te wijzen op de noodzakelijkheid hunner medewerking.

Te moeilijker was de taak van den Amerikaanschen minister in dezen, wijl hij minder had te wijzen op de directe behoeften van Amerika als op die van het overige Europa, dat geacht mocht worden den gemiddelden Amerikaanschen landbouwer slechts matig te interesseeren. Maar langzamerhand heeft het Amerikaanse publiek hem zijn vertrouwen en zijne medewerking geschonken. To-Hoover-ize is een Amerikaansch werkwoord geworden, dat beteekent zoo weinig mogelijk te eten en spaarzaam te zijn met het voedsel.

De food-administrator, gelijk zijn officieele titel luidde, waarschuwde zijne landgenooten eveneens, dat spaarzaamheid in het gebruik van koren en der vetmiddelen noodig was om Europa te hulp te komen. Noord-Amerika moest, zoo was berekend, 20 miljoen ton levensmiddelen verschaffen in plaats van 6 miljoen ton als in normale tijden geschiedde; kon deze hulp niet worden verschaft, dan zou Europa, althans eenige Europeesche landen, zijn overgeleverd aan hongersnood.

Op 10 November, den dag vóór den wapenstilstand, heeft President Wilson Hoover verzocht zich naar Europa te begeven, teneinde de voedselvoorziening der bevrijde landen te regelen; reeds 16 November bevond de food-administrator zich aan boord van de Olympic en gansch een staf van experts met hem. Op 23 November kwam hij, vergezeld van Hurley, het hoofd der Amerikaansche koopvaardij, te Southampton aan, van waar zijne rondreis over Europa begon. Reeds onmiddellijk stond hij tegenover de moeilijke vraag in hoeverre ook aan de behoeften der vijanden van de Entente zou worden tegemoet gekomen; in hoeverre hij ook medewerking moest verleen om de ongetwijfeld harde voorwaarden van den wapenstilstand te doen veranderen. Hoover heeft echter begrepen, dat deze vraag, door Amerikaansche vrouwen opgeworpen, niet tot zijne competentie behoorde en zich buiten de beantwoording dezer vraag gelaten.

Hoover's taak is vierledig. Hij moet de levensmiddelenvoorziening der Europeesche Geallieerden regelen; voedsel en kleeding in voldoende mate verschaffen aan de vrij geworden landstreken. Maar hij moet daarnevens eene regeling treffen ten aanzien van de voorraden, die aan de neutralen dienen te worden verschaft, en hij moet zelfs nagaan in welke omstandigheden en tot welken omvang aan de Duitse, Oostenrijksche, Bulgaarsche en Turksche „vijanden” de levensmiddelen van Amerika ter beschikking kunnen worden gesteld. Het is het meest invloedrijke lid

van den Intergeallieerden Voedselraad, die niet alleen zijn woorden, maar ook zijne daden met zich brengt. Het schijnt voorloopig gemakkelijk uit de rijke voorraadschuur te putten en levensmiddelen in aanzienlijk quantum ter beschikking van Europa te stellen. Dit brengt evenwel te grooter moeilijkheden met zich, naarmate niet uit het oog mag worden verloren, dat het scheepvaartverkeer door den oorlog geheel is ontwricht; dat de demobilisatie groote zorgen vereischt, niet minder groote dan tevoren de mobilisatie. Ook het Amerikaansche industriele en landbouwleven is voor een deel gewijzigd tijdens den oorlog; dit vermeerderd niet zijne productiviteit ten bate van het hongerende Europa.

Op welke wijze Hoover zich voorstelt aan de Europeesche eischen in een verdere periode tegemoet te komen, is nog niet duidelijk. Of de hulp van Amerika kan leiden tot eene nivelleering van de in onderscheidene gebieden zeer hoog gelooopen prijzen, in elk geval tot eene verlaging van die prijzen, mag wel problematiek worden geheeten.

Met vertrouwen mag men Hoover hier aan het werk zien. Zijn verleden geeft hem récht op dat vertrouwen; ook op de uitgebreide volmachten, die in zijne hand zijn gelegen. Of hij er, dank zij dezen volmachten, in zal slagen, geheel zijn doel te bereiken; of hij inderdaad Europa niet alleen zal kunnen bewaren voor den hongersnood, die een oogenblik dreigend scheen, doch tevens voor economische toestanden, die Europa's ondergang in de hand zullen werken, is werkelijk op het oogenblik moeilijk te zeggen. Als wij evenwel nagaan, op welke wijze reeds een neutraal land als Nederland langzaam aan wordt geholpen; als wij zien de verhooging van rantsoenen, die telkenmale op ons wordt toegepast, dan is er reden tot hoopvol verwachten.

In dagen als deze, dat bijna geheel eene wereld aan stukken ligt, leert men de kracht van enkele persoonlijkheden, als Hoover er een is, kennen en waardeerden.

Men zie nog het artikel „Voedselregelaar Hoover en de Wereld-tarvepositie”, pag. 5, jaarg. 1918, waarin o.a. de door de Amerikaansche regeering aan den landbouw gegaande prijs voor het oogstproduct besproken werd, de maatregel die — gelijk in ons graanoverzicht in de laatste weken herhaaldelijk opgemerkt werd — de prijsstelling van de Amerikaansche tarwe tot een moeilijk probleem maakt.

DE INKOOP-COOPERATIE VAN METAAL-INDUSTRIEELLEN.

Men schrijft ons:

De oorlogsjaren zijn bevorderlijk geweest voor het doordringen van de organisatie-idee in onze handels- en nijverheidskringen. Wel was men in 1914 daarvan niet geheel gespeend, doch de organisatie was in den regel van zeer algemeene strekking. Vak-, groeps- of branchebelangen gaven in den regel niet den doorslag; algemeene belangen gaven aan die organisaties leven en hielden ze in stand. De nijverheid hield zich het minst bezig met de vereeniging in een organisatie van gelijksoortige ondernemingen om gemeenschappelijke zakenbelangen te behartigen. De vrijheid van bedrijf deed daaraan niet direct de behoefte gevoelen en het organisatie-denkbeeld, zoo het al werd geoperd, vond weinig of geen weerklank, omdat ieder zich mans genoeg achtte zijn eigen belang individueel het best te kunnen behartigen en te dienen. De praktijk van ruim 4 jaren oorlog heeft in die gevoelens wel verandering gebracht.

De geleidelijk toenemende moeilijkheden om geregeld aan de noodige grondstoffen te komen, in verband met de omstandigheden tegen naar evenredigheid niet te hooge prijzen, leidde o.a. tot de stichting van de Handelsvereeniging van Metaalindustrieelen, die de belangen harer leden, de voornaamste scheepswerven en machinefabrieken, behartigde tegenover de

buitenlandsche leveranciers en de importeurs van ijzer en staal. Teneinde niet alleen adviseerend, doch ook daadwerkelijk op te treden, creëerde deze handelsvereniging in 1917 een Inkoop-coöperatie van Metaalindustriëlen, waartoe de meeste leden der Handelsvereniging toetraden. Ook andere groote verbruikers van ijzer en staal, zooals het Departement van Marine, Spoor- en Tramwegen en de Mijnen, meldden zich voor het lidmaatschap aan en werden als lid aangenomen. Toen de Coöperatie haar werkring verder uitstreekte en ook werktuigen, gefreeschappen en andere materialen ging inkoop, traden ook de meeste electriche centrales, gasfabrieken en waterleidingen toe, wat tot gevolg had, dat behalve de reeds bestaande afdelingen, een afdeling voor uitsluitend electro-technische artikelen werd toegevoegd aan de organisatie.

Waren de resultaten der Coöperatie over de vier maanden van 1917 reeds bevredigend, over 1918 zullen deze, naar verluidt, de verwachtingen van leden en buitenstaanders verre overtreffen, niettegenstaande de buitengewone moeilijkheden van allerlei aard, waarmede men te kampen had en die moesten worden overwonnen. Er werd voor circa 8 miljoen gulden aan orders uitgevoerd en ongeveer een gelijk bedrag aan opdrachten geboekt, die wegens de omstandigheden niet konden worden uitgevoerd. Nu de tijden beter schijnen te worden, liggen in die resultaten ongetwijfeld groote beloften voor de toekomst, omdat men de vleugels beter zal kunnen uitslaan. Het is jammer, dat de Coöperatie haar ongetwijfeld nuttigen werkring slechts uitstrekt over een betrekkelijk gering aantal leden en dan nog over de grootste en kapitaalkrachtigste; verschillende kleinere scheepswerven, machinefabrieken en ijzergieterijen zijn nog niet aangesloten. Voor een deel ligt dit ook aan de vrij hoge eischen, die voor het lidmaatschap worden gesteld en de strenge ballotage. Elke candidaat, die zich aanmeldt, moet door de Handelsvereniging worden voorgesteld. Weliswaar kunnen ook niet-leden door bemiddeling van de Coöperatie koopen, doch zij moeten dan zekerheid stellen en een hoogere inkoopprovisie betalen. Vanaf een ruim standpunt beschouwd, zou het van het grootste belang zijn, dat de kleineren ook in de gelegenheid gesteld werden op aannemelijke voorwaarden, eventueel groepsgewijze, lid van de Coöperatie te worden, daar dezulken toch vaak te eerder behoefte hebben aan den steun van een sterk centraal lichaam.

De kleine werven hebben echter ook haar organisatie in den Bond van Scheepsbouwmeesters, terwijl de ijzergieterijen eveneens haar coöperatieve inkoopvereniging hebben en een andere groep het convenant van ijzergieterijen vormt. Verschillende locaal-spoor- en tramwegmaatschappijen hebben voorts een inkoopcentrale gesticht.

Het voorbeeld dezer nijverheids-coöperaties heeft waarschijnlijk opvoedend gewerkt, want onlangs heeft de Nederlandsche Vereeniging van Electro-technische Installateurs ook een Coöperatieve inkoopvereniging voor haar leden gesticht, evenals de loodgieters- en fittersbedrijven.

't Is ongetwijfeld een verheugend verschijnsel, dat verschillende fabrikanten en handelaren in den nood der tijden elkander in de organisatie hebben gevonden en daarmee vaak misplaatste gevoelens van wantrouwen en naijver hebben op zij gezet, om gezamenlijk één doel na te streven. Vooral voor de minst sterkeren is het te wenschen, dat deze ontwaakte zin voor organisatie nog veel wordt versterkt, opdat zij in de voordeelen der vereenigingen zullen kunnen deelen en daardoor krachtiger worden; wat van zeer veel belang zal zijn in verband met de commercieele en economische ontwikkeling van onze nijverheid in de toekomst.

Als de voornaamste vraag heeft tot voor kort golden de import van grondstoffen en deze is nog

steeds van groot belang, doch de export wordt bij de herleving van verschillende nijverheidstakken ook van veel gewicht. Waar nu groote inkoop-coöperaties haar bestaansvoorwaarden hebben geschapen en haar bestaansrecht hebben aangetoond, daar stellen wij de vraag of verkoops-organisaties ook niet van zeer groot belang zullen kunnen worden voor onze nijverheid, gezien de ontwikkeling van de gebeurtenissen rondom ons. De groote vraag naar invoer van grondstoffen spruit eensdeels voort uit de behoefte aan materiaal om opgedragen bestellingen uit te voeren, doch anderdeels uit den drang om het bedrijf in gang te houden, terwijl men werkt voor de markt, in 't vertrouwen de vervaardigde producten t.z.t. te kunnen verkoopen.

Naast de inkoop-organisatie is er o.i. behoefte aan verkoops-organisatie van belanghebbenden in dezelfde branches, die hun vertrouwensmensen uitsturen om op de wereldmarkt een debiet te verwerven. Concurrentie-vrees en wantrouwen zijn slechte raadgevers. Laat men zich aaneensluiten om gezamenlijk gemakkelijker te bereiken, wat den eenling soms zoo moeilijk valt. Als men de grondstof gezamenlijk kan inkoop, is het toch ook mogelijk voor de afgewerkte producten de markt te vinden, waar ze geplaatst kunnen worden tegen prijzen, die voor de Nederlandsche nijverheid niet alleen een bestaan, doch bovendien ruime ontwikkelingsmogelijkheden scheppen. Verder bespaart men door gezamenlijk optreden tijd, geld en energie. Dit zijn bij de voortbrenging steeds hoogst belangrijke factoren geweest en deze zullen zich in de toekomst zeer zeker nog meer doen gelden. Wie ze het best zal weten te gebruiken, is er het eerst en komt het verst. De komende tijden zullen staan in het teeken van besparing. Richtten wij ons reeds nu daarop in. K.

AANTEKENINGEN.

Edel metaal en pandgeving in Britsch-Indië. — In den jaargang 1917 van dit weekblad werd (blz. 952) gesproken over „het absorptie-vermogen voor edel metaal in Britsch-Indië”. Daarbij werd, als gewoonlijk, aangenomen, dat de massa goud en zilver, die daar sedert eeuwen, en in deze eeuw sterker dan ooit, onder de millioenenbevolking verdwijnt, grootendeels een dood kapitaal vormt, met name in den vorm van sieraden, geschenken aan vrouwen en dochters. Om het vraagstuk geheel zuiver te stellen is het misschien goed er de aandacht op te vestigen, dat juist in dien laatsten vorm dit kapitaal niet, zooals men verwachten zou, volkomen dood is, maar ten deele zeer liquide, al is de belegging niet bepaald zoo economisch mogelijk. De zaak is, dat zeer algemeen onder de vrouwen de sieraden voor pandgeving worden gebruikt. Deze gewoonte is zoo algemeen verspreid, dat men hier inderdaad met een economisch belangrijk verschijnsel te doen heeft. Men hoort daarvan weinig, omdat deze kleine transacties in de vrouwelijke wereld zooveel mogelijk in stilte plaats hebben. Het zijn de meer gestelde vrouwen, die als geldschietsters voor hun tijdelijk of chronisch geldbehoevende zusters optreden. De gewoonte van „hoarding” is dus niet zoo volkomen „onvruchtbaar” als men gewoonlijk pleegt aan te nemen en een onderzoek, indien dit mogelijk ware, zou waarschijnlijk uitwijzen, dat op de aangegeven wijze vele millioenen rouleren. Vgl. o.a. Prof. R. Mukerjee, *The foundations of Indian economics* (London 1916), blz. 271. J. F. NIERMEIJER.

Opzegging der Bernsche Conventie betreffende het goederenvervoer per spoorweg. — Dit tractaat is blijkens het jongste nummer van het Bulletin des Transports internationaux par chemins de fer, hetwelk maandelijks wordt uitgegeven door het bij en ten behoeve van dat verdrag in het leven geroepen Office Central te Bern, tegen 1 Januari 1920 opgezegd door Frankrijk, Italië en Servië.

Daarmede valt dit tractaat, ingevolge zijn artikel 60, aan het einde van dit jaar uiteen en verdwijnt, althans in zijn huidige vorm en oorsprong, eene der eerste en belangrijkste regelingen van internationaal privaatrecht.

Die regeling kwam op initiatief van Zwitserland, na in 1878, 1881 en 1886 te Bern gevoerde onderhandelingen (waaraan van onze zijde o.a. Asser medewerkte), in 1890 tot stand en trad 1 Januari 1893 in werking; zij werd eenige malen, na daartoe te Parijs en te Bern belegde conferenties, herzien; eene omwerking van de bijlage, welke de vervoersvoorwaarden van ontplofbare en andere gevaarlijke stoffen bevat, kwam in 1912 op eene conferentie der betrokken Staten tot stand, doch wacht tengevolge van den oorlog nog steeds tevergeefs op haar officieel beslag; het voornemen eener in 1915 te beleggen derde herziensconferentie en het daarvoor opgesteld gewijzigd ontwerp-tractaat, zijn eveneens door den oorlog achterhaald.

Bijna alle Staten van het Europeesche Continent zijn bij de totstandkoming of later, tot deze regeling toegetreden: alleen Spanje, Portugal, Griekenland en Turkije bleven er tot dusver buiten; door de deelneming van Rusland met zijn Trans-Siberië strekt de werkingssfeer der Conventie zich over twee werelddeelen uit. Voor dit geheele gebied schiep zij een uniform vrachtrecht, voor zooveel het internationaal goederenvervoer betreft, het interne spoorwegvrachtrecht der aangesloten Staten liet zij intact. Intusschen heeft ook dit interne recht zich in de meeste Staten meer en meer aangepast aan de internationale regeling, niet het minst hier te lande, waar, vooral in spoorwegzaken, tot dusver de wind vooral uit het Oosten woei. Want, al vormt het onderhavige tractaat tot op zekere hoogte een compromis tusschen het Deutsche en het Fransche recht, ongetwijfeld heeft zoowel bij de totstandkoming als bij de latere herzieningen „Midden-Europa” den meesten invloed uitgeoefend, waarvoor trouwens, gelet op het daar zooveel moderner verkeersrecht, alle aanleiding bestond. Aan deze Midden-Europeesche plooi der Conventie zal dan ook de onderhavige opzegging wel zijn te wijten.

Ter wille van de juist op dit gebied zoo wensche lijke rechtseenheid en rechtszekerheid is het te hopen, dat deze opzegging slechts van formeelen aard zal blijken en dat het niet in de bedoeling ligt het samenstel van regelen uiteen te rukken, dat gedurende 27 jaren een deugdelijke basis is gebleken voor het eerlang te herstellen internationaal goederenverkeer te land en waarop door de gezamenlijke spoorwegen, vereenigd in het zgn. Transportcomité, is voortgebouwd door uniformeering van de vervoersbepalingen der tallooze internationale goederentarieven.

Hd.

Federal Reservestelsel en New York's internationale positie. — Senator Robert L. Owen, president van het Committee on Banking & Currency uit den Amerikaanschen Senaat, brengt op het oogenblik een bezoek aan Europa. In Londen is hij geweest — enkele bij die gelegenheid gesproken woorden werden door Sir Edward Holden in zijn jaarrede ¹⁾ aangehaald — en thans bezoekt hij Parijs, Rome en Madrid. Omtrent het doel van zijn reis verscheen reeds in de Engelsche bladen een enkel bericht. De Amerikaansche bladen brengen thans nadere mededeelingen, in het bijzonder in een interview in de New York Times van 8 December j.l.

Het plan, omtrent welks uitvoerbaarheid Senator Owen aan deze zijde van den Oceaan gegevens is komen verzamelen, is het volgende. Wat in zijn oog na den oorlog zoowel den Amerikaanschen producent in zijn internationalen concurrentiestrijd als den plannen

¹⁾ Zie het artikel „Circulatie- en Bankwezen in Engeland” in het vorige nummer, blz. 127.

om in New York een discontomarkt van beteekenis te vestigen, in den weg zal staan, is de hogere rentevoet. Door den steun van de Fransche en de Engelsche Bank heeft gedurende den oorlog het bedrijfsleven in die landen zich het noodige crediet kunnen verschaffen tegen een rentevoet van 3½ pCt. In Amerika is dit 4, 5 en 6 pCt. geweest en er is alle kans, dat, tenzij maatregelen genomen worden, na den oorlog een dergelijk verschil in renteniveau zal blijven bestaan, gelijk het voor den oorlog bestond.

Naast het brengen en houden van een belangrijk deel van de Amerikaansche handelsvloot in Regeeringshanden acht senator Owen noodzakelijk de oprichting van een Federal Reserve Foreign Exchange bank, ten einde aan den Amerikaanschen buitenslandschen handel de noodige fondsen te verschaffen en te voorzien in de voor den opbouw van een discontomarkt onmisbare gelegenheid tot het verkrijgen van acceptcrediet in den ruimsten zin. Hij acht het beter dit alles niet aan de bestaande Federal Reserve Banks op te dragen, die zich met de binnenlandsche circulatie en het binnenlandsch crediet hebben bezig te houden, maar aan eene, in het stelsel in te voegen afzonderlijke bankinstelling, die door haar verband met de bestaande F. R. Banks over de meest ruime geldmiddelen zal kunnen beschikken.

Ook de particuliere banken zullen zich er naar Engelsch voorbeeld op moeten toelagen zooveel mogelijk relaties met den vreemde tot stand te brengen, terwijl omgekeerd de staat New York zijn wetgeving in zooverre zal hebben te herzien, dat in de toekomst ook vreemde bankinstellingen aldaar haar bijkantoren zullen kunnen vestigen.

Voor den rentevoet acht senator Owen voorts van het grootste belang, dat in New York, gelijk te Londen, een algemeen rescontrestelsel wordt ingevoerd. Thans leidt het ontbreken van een rescontrestelsel er toe, dat een ontzaglijke hoeveelheid liquide kapitaal door de effectenmarkt als „daily loans” wordt aangetrokken en daarmede onttrokken aan zijn eigenlijke taak, het geven van steun aan handel en bedrijf.

Voor iedereen zou een dergelijk stelsel beter zijn, ook voor de effectenbeurs en niet minder voor de banken. „Banks which desire to function as servants of commerce should not think too largely in terms of the daily fluctuations of the Stock Exchange.” Senator Owen deelt mede, dat hij het plan, waarbij hij op Londensch voorbeeld een tweewekelijksche afrekening aanbeveelt, aan tal van bankiers heeft voorgesteld, die zich sterk ten gunste van het plan uitspraken. In de gewoonten van Wallstreet en van de Amerikaansche banken zou het een belangrijke verandering brengen, in zijn oog echter, als gezegd, een verbetering.

Tot zoover de uitlatingen van Senator Owen, die inderdaad zeer belangrijk zijn, al zouden wij ons de vraag willen veroorloven, of hij het vraagstuk van den relatieven rentevoet niet wat te eenvoudig voorstelt en te gemakkelijk door een reeks technische maatregelen oplosbaar. Zij, die meenen, dat dergelijke niveaoverschillen, gelijk wij er ook in Europa kennen, veel dieper in de algemeene economische structuur der verschillende volksgemeenschappen geworteld zijn, zien in dit opzicht vermoedelijk juist. Overigens raken de laatste beschouwingen van Senator Owen een vraagstuk, dat ook voor ons land zijn beteekenis heeft en dan ook, als bekend, reeds meer dan eens aan de orde is gesteld.

Wat ditzelfde punt aangaat, maakt een der laatste nummers van de Chronicle nog een mededeeling openbaar van den heer S. S. Streit, voorzitter van het Clearing House Committee van de New Yorksche beurs. Deze deelt mede, dat het rescontrevraagstuk reeds in het begin van 1914 in studie is genomen en dat een daarna ingestelde speciale commissie thans weldra haar oordeel zal openbaar maken. Hij voegt hieraan evenwel toe, dat de vrees bestaat, dat de reeds

thans bestaande dagelijksche congestie in levering van fondsen en betalingen op de tweewekelijksche settlement days nog veel ernstiger zou zijn. Zoolang niet vaststond, dat dit bezwaar vermeden kon worden, was het denkbeeld z.i. onuitvoerbaar.

Eventueele inkrimping van den suikerrietaanplant op Java. — Het Bestuur van den Bond van Eigenaren van Ned.-Ind. Suikerondernemingen heeft bij den Minister van Koloniën eene uitvoerige Nota ingediend, waarin krachtig opgekomen wordt tegen de door de Ned.-Ind. Regearing voorgenomen gedwongen inkrimping van den suikerrietaanplant op Java voor den oogst 1920, onder staving der verschillende argumenten met de noodige bewijzen. De stellers der Nota komen daarbij tot de conclusie, dat:

1. geen voedselnood op Java of in Nederlandsch-Indië in het algemeen bestaat; 2. die nood, als zij bestaat, te lenigen ware door voor de hand liggende middelen, als import van buiten, of uitbreiding van teelt van voedingsstoffen op thans braak liggende gronden; 3. geen noodzakelijkheid kan bestaan om in te grijpen in de economie der Java-suikerindustrie en

deze onder het motto, dat voedselnood dreigt, een deel van haar plantareaal te ontnemen; 4. deze daad, wordt er toe overgegaan, is een economische handeling, schade brengende aan de gemeenschap en nimmer opgewogen door de vermeerdering van voedingsstoffen, die men er van verwacht; 5. deze daad, wordt zij werkelijk verricht, slechts te verklaren is als een toegeven aan onbekookte eischen eener revolutionnaire partij in Indië, die de suikerindustrie haar bestaan misgunt en weigert haar gewicht als economische factor voor Indië te erkennen.

De financiële positie der Japansche scheepvaartmaatschappijen. — Wij ontvingen het 18de Financial and Economic Annual of Japan (1918) toegezonden, bewerkt door het Japansche Departement van Financiën te Tokio. Uit den rijkdom van gegevens lichten wij het volgende staatje. Het geeft een overzicht der positie van de maatschappijen met een geautoriseerd kapitaal van 300.000 yen en hooger en ziet aileen op ondernemingen die zich uitsluitend met het reedersbedrijf bezig houden. Men vindt het staatje dat, voor zoover de geldbedragen, is uitgedrukt in yen hieronder.

jaar	aantal reed. rijen	geautor. kapitaal	gestort kapitaal	reserve fonds	aantal schepen	brut. tonnage	netto winst	gereserveerd	tantièmes	dividend
1908	18	66.669.000	59.271.500	22.019.382	543	564.179	3.847.139	408.049	234.987	4.210.300
1909	20	67.319.000	70.050.188	24.225.044	538	575.872	4.280.754	376.154	215.257	3.773.649
1910	20	67.399.000	61.442.577	26.504.488	535	600.042	7.710.094	1.799.015	236.802	3.953.385
1911	20	67.664.000	61.636.302	30.653.575	454	648.866	8.649.442	2.868.850	291.380	4.854.445
1912	18	67.064.000	60.651.016	37.771.365	419	702.738	10.339.773	5.150.962	382.949	5.526.975
1913	23	70.484.000	62.484.000	45.196.012	542	785.190	15.703.827	8.665.164	425.663	5.884.730
1914	24	80.234.000	65.258.000	51.650.386	578	841.931	12.590.828	6.946.691	454.776	5.296.528
1915	24	78.234.000	65.796.500	41.742.901	608	895.615	21.450.857	11.469.545	889.053	8.621.598
1916	28	131.450.000	89.475.000	57.590.222	603	980.793	63.110.173	15.803.263	2.062.858	23.360.353
1917	52	273.400.000	174.200.000	126.016.590	803	1.127.483	143.143.073	79.080.318	5.940.947	72.004.643

MAANDCIJFERS.

ONTVANGSTEN VAN SPOOR- EN TRAMWEGMAATSCHAPPIJEN SEPTEMBER 1918.

(Ontleend aan de „Ingenieur“.)

Namen der Maatschappijen.	Personenvervoer.	Goederenvervoer.	Totale ontvangsten.	
			Oct. 1918.	Oct. 1917.
Maatsch. tot Exploitatie van Staatsspoorwegen	f 2.288.459,—	f 4.020.964,—	f 6.394.611,—	f 4.400.067,— ¹⁾
Holl. IJzeren Spoorwegmaatschappij	„ 2.383.688,—	„ 1.868.487,—	„ 4.348.819,—	„ 3.165.640,— ¹⁾
Ned. Centr. Spoorwegmij.	„ 226.358,—	„ 275.605,—	„ 505.517,—	„ 357.167,— ¹⁾
Noord-Brab. Duitse Spoorwegmaatschappijen	„ 31.082,—	„ 74.736,—	„ 109.071,—	„ 101.823,— ¹⁾
Tramw.mij. „de Meijerij“:	—	—	„ 35.875,68	„ 24.138,82 ¹⁾
Zuid-Nederl. Stoomtramweg-maatschappij	„ 17.904,23 ¹⁾	„ 60.892,72 ¹⁾	„ 79.781,31	„ 48.878,30
Nederlandsche Tramwegmaatschappij	„ 59.913,28 ¹⁾	„ 72.592,77	„ 136.269,37	„ 102.828,25
Rotterdamsche Tramwegmaatschappij	—	—	„ 191.985,16 ¹⁾	„ 134.064,46 ¹⁾
Westlandsche Stoomtramwegmaatschappij	„ 28.390,45	„ 11.112,46 ¹⁾	„ 40.724,55 ¹⁾	„ 30.643,92
Gemeentetram te Amsterdam	„ 674.587,95	—	„ 674.587,95	„ 551.849,54 ¹⁾
Haagsche Tramweg-maatschappij	„ 317.402,56	—	„ 318.357,96	„ 263.129,40
Rotterdamsche Electr. Tramwegmaatschappij..	„ 309.949,61 ¹⁾	—	„ 309.949,61 ¹⁾	„ 240.890,04 ¹⁾
Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij	—	—	—	—
lijn Samarang—Vorstenlanden—Willeml..	—	—	„ 627.000,—	„ 466.681,—
Oost-Java Stoomtramwegmaatschappij	—	—	—	—
lijn Modjokerto—Ngoro	—	—	„ 16.100,—	„ 15.500,—
lijn Soerabaja—Krian	—	—	„ 65.100,—	„ 58.200,—
Samarang—Cheribon Stoomtramwegmaatsch..	—	—	„ 335.300,—	„ 319.300,—
Samar.—Joana Stoomtramwegmaatschappij ..	—	—	„ 269.900,—	„ 286.800,—
Serajoedal Stoomtramwegmaatschappij	—	—	—	—
lijn Maos—Bandjarnegara	—	—	„ 48.700,—	„ 50.000,—
lijn Bandjarnegara—Wonosobo	—	—	„ 12.600,—	„ 11.200,—
Kediri Stoomtram-maatschappij	—	—	„ 69.500,—	„ 67.292,—
Malang Stoomtram-maatschappij	—	—	„ 51.200,—	„ 58.410,—
Deli-Spoorweg Maatschappij	—	—	„ 428.000,—	„ 461.252,—
Nagekomen over Juli 1918.				
Staatsspoorwegen in Ned. Indië	—	—	—	—
I. Staatsspoorwegen op Java	f 1.704.293,—	f 2.152.171,—	f 4.135.105,—	f 4.141.993,—
II. Spoorweg ter Sumatra's Westkust	„ 81.431,—	„ 44.552,—	„ 132.845,—	„ 127.727,—
III. Tramwegen in Zuid-Sumatra	—	—	—	—
a. Palembanglijn	„ 15.882,—	„ 22.677,—	„ 42.089,—	„ 20.861,—
b. Lamponglijn	„ 9.171,—	„ 3.587,—	„ 13.104,—	„ 10.874,—
IV. Atjeh Stoomtram	„ 69.981,—	„ 40.058,—	„ 113.941,—	„ 100.975,—

¹⁾ Definitieve opgave.

De ontvangsten der groote maatschappijen, die in de „Ingenieur“ ontbreken, zijn aan het „Maandschrift Centr. Bureau Statistiek“ ontleend.

Van de grootste ondernemingen volgen hier nog enkele cijfers betrekking hebbende op het jaar 1917.

	geaut. kap.	gestort kap.	aantal schepen	bruto tonnage	netto winst	dividend in pCt.
Nipp. Yusen K.	44.000.000	33.000.000	99	453.381	48.498.776	51,0
Nisshin S. Co.	8.100.000	8.100.000	24	34.764	2.019.993	12,0
Oriental S. C.	32.000.000	17.875.000	9	85.194	17.890.220	42,5
Osaka Mercantile S. Co.	50.000.000	31.062.500	133	251.728	26.232.660	45,0
Tatsuma S. Co.	10.000.000	10.000.000	3	19.028	1.907.229	14,5
Uchida S. Co.	10.000.000	2.875.000	8	19.657	5.462.949	174,0
Yamashita S. Co.	10.000.000	10.000.000	15	58.030	4.946.017	30,0

Men vindt vóór in deze publicatie nog een vignet der Japansche scheepvaartverbindingen over de wereld, terwijl nog een overzicht der stoomvaartdiensten op last van het Departement van Verkeer onderhouden, de aandacht verdient.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

N. U. M. Het wetsontwerp tot wijziging der wet van 1 September 1917 betreffende de Nederlandsche Uitvoer Maatschappij, is door de Tweede Kamer in hare vergadering van 7 Februari met op één na algemeene stemmen aangenomen.

Broodkaarten. Met ingang van 6 Februari is op de bons der broodkaarten weder het werkelijk daarop vermelde gewicht aan brood te verkrijgen; het rantsoen blijft onveranderd.

Eikels. In verband met het feit, dat de inzameling van ruwe eikels van den oogst 1918 ten behoeve van het Rijkskantoor voor Thee en Koffie thans is afgelopen, heeft de Minister van Landbouw ingetrokken het vervoerverbod.

Uitvoer van ijzer en staal naar de Ned. koloniën. Bij Kon. besluit is bepaald, dat het uitvoerverbod op ijzer en staal en hunne legeringen in elken vorm van 8 Februari af niet langer van toepassing zal zijn op den uitvoer naar de Nederlandsche koloniën, echter met uitzondering van verschillende speciaal opgesomde materialen.

Uitvoer van confectie. Een regeling is ontworpen voor den export van confectie door fabrikanten, die daartegenover den aankoop van goedkoopere stoffen voor de Rijkskledingvoorziening moeten mogelijk maken.

Vleeschvoorziening. Onder intrekking van vorige beschikkingen heeft de Minister van Landbouw een nieuwe regeling vastgesteld voor het slachten van paarden, runderen (daaronder begrepen nuchtere, vette en graskalveren), schapen, geiten en varkens. De regeling vestigt een algemeen slachtverbod, waarop verschillende uitzonderingen worden toegeestaan en behelst eveneens een verbod tot verduurzamen. Het vleeschrantsoen wordt verhoogd tot 2½ ons per hoofd per week, waarbij het paardenvleesch en nuchter kalfsvleesch niet wordt medegerekend.

Petroleum. Onder intrekking van een vorige regeling is vastgesteld een distributieregeling voor petroleum, uitsluitend ten behoeve van huishoudelijk gebruik en verlichting van binnenvaartuigen. De regeling treedt op nader te bepalen datum in werking.

Smeerolie. Met ingang van 1 Februari zijn ingetrokken de verbodsbepalingen op de aflevering en het vervoer van alle soorten smeerolie in elken vorm.

Motorbrandstof. Het rantsoen motorbrandstof voor particuliere automobilisten en motorwielrijders is voor Februari vastgesteld op resp. 90 en 30 liter autospirit.

Scheepvaartverkeer tusschen Nederland en Duitschland. Het Departement van Buitenlandsche Zaken heeft gegevens gepubliceerd over de algemeene gedragslijn, die de geassocieerde mogendheden zullen volgen ten aanzien van de gemeenschap ter zee tusschen Nederlandsche en Duitse havens.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

	8 Februari 1919	20 Juli 1914
Ned. Bank	Disc. Wissels, 4½ sedert 1 Juli '15	3½ sedert 23 Mrt. '14
	Bel. Binn. Eff. 4½ " 1 " '15	4 " 23 " '14
	Vrsch. in R.C. 5½ " 19 Aug. '14	5 " 23 " '14
Bank van Engeland	5 " 5 Apr. '17	5 " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk	5 " 21 Aug. '14	3½ " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " 12 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Nat. Bank v. Denem.	5½ " 4 Jan. '19	5 " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	7 " 20 Mrt. '18	4½ " 6 " '14
Bank v. Noorwegen	6 " 13 Dec. '17	4½ " 11 " '14
Zwitserse Nat. Rk.	5½ " 3 Oct. '18	3½ " 19 " '14
Belgische Nat. Bk.	5 " 6 Febr. '19	4 " 30 Jan. '14
Bank van Spanje..	4 " 22 Mrt. '17	4½ " —
Bank van Italië..	5 " 10 Jan. '18	5 " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3½-4½	—
Javasche Bank....	3½ " 1 Aug. '09	3½ " 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
8 Febr. '19	4	3½-4¼	3½/32	4-½/8	—	4½-5 1)
3-8 F. '19	4-¼	3½-5	3½/32	4-½/8	—	3½-5
27 J.-1 F. '19	3½-4½	3½-4¼	3½-½	4-½/8	—	3½-4½
20-25 J. '19	3-¾	3-¼	3½	4-½/8	—	3½-5
9 Febr. '18	3½	4¼	4½/32	4-½/8	—	4½ 2)
10 Febr. '17	2½ 3)	5	5½/32	4-½/8	—	2-½ 3)
20-24 Jul. '14	3½-¾/16	2½-¾/16	2½-¾/16	2½-¾/16	2½	1½-2½

1) Noteering van 7 Februari.

2) : : 8

3) : : 9

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De wisselmarkt was deze week weinig geanimeerd. De omzetten waren beduidend geringer dan de vorige week. Aanvankelijk heerschte er voor Entente-wissels een flauwe stemming, zonder dat het aanbod bijzonder groot was. Het was opmerkelijk, hoe betrekkelijk sterk de koersen terugliepen bij een gering aanbod, in tegenstelling met de vorige week, toen bij overweldigend aanbod de markt eerder vast gestemd bleef. Zoodra dan ook een kleine vraag doorkwam, konden de koersen zich weder herstellen. Ook Berlijn en Weenen waren aanvankelijk zeer flauw, doch konden zich eveneens weder spoedig belangrijk verheffen. Voor neutrale Europeesche wissels was de belangstelling gering. Alleen Zwitserland was gezocht en niet onbelangrijk vaster. Voor Buenos-Aires bleef wederom flinke vraag bestaan en de koers trok eerder nog iets aan, hoewel het hoogste punt niet gehandhaafd bleef. België wederom vaster, maar eveneens aan het einde der week iets teruglopend.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	België *)	New York 1)
3 Febr. 1919..	11.55½	44.45	28.10	14.—	42.45	2.42½/4
4 " 1919..	11.51	44.30	27.55	13.75	42.50	2.41¼/4
5 " 1919..	11.47½	44.25	27.55	13.55	42.65	2.41
6 " 1919..	11.50½	44.30	28.—	13.70	43.—	2.41½/2
7 " 1919..	11.55½	44.45	28.75	14.25	43.10	2.42¼/4
8 " 1919..	11.54½	44.35	28.60	13.67½	43.10	2.42¼/4
Laagste d. w. 1)	11.46	44.15	27.40	13.40	42.30	2.40½/4
Hoogste " " 1)	11.57	44.55	28.85	14.30	43.40	2.43
1 Febr. 1919..	11.56	44.45	28.37½	14.25	42.45	2.42¾/8
25 Jan. 1919..	11.50	44.25	30.10	15.15	42.40 2)	2.41
Muntpariteit..	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48¾/4

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 28 Januari.

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dekking-percentage
	Totaal	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks			
8 Febr. 1919	231.775	170.000	216.812	446.821	56
1 " 1919	235.408	181.300	136.960	460.491	60
25 Jan. 1919	221.960	166.800	135.058	463.865	61
18 " 1919	223.497	162.800	138.702	463.396	60
11 " 1919	245.184	176.800	145.342	462.674	59
4 " 1919	252.852	177.800	149.907	461.043	59
28 Dec. 1918	243.691	174.800	139.515	465.624	60
21 " 1918	236.729	167.800	129.116	467.234	61
14 " 1918	219.227	146.800	134.380	470.144	61
7 " 1918	210.203	136.800	142.345	470.915	61
30 Nov. 1918	225.288	145.800	144.367	469.579	61
23 " 1918	231.138	146.800	141.874	467.512	60
16 " 1918	208.639	135.800	180.376	468.446	59
9 Febr. 1918	30.120	8.000	145.838	531.013	75
10 Febr. 1917	51.710	29.000	91.257	434.106	74
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	1 Febr. 1919	8 Febr. 1919
Aan schatkistpromessen..	f 424.570.000,—	f 326.090.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	„ 181.300.000,—	„ 170.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 159.358.000,—	„ 137.514.000,—
Aan zilverbons	„ 63.221.578,—	„ 63.085.815,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Naast de per mail ontvangen gegevens worden de telegrafisch bekend geworden totaalcijfers der obligo's en uitzettingen en het beschikbaar metaalsaldo van latere data opgenomen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opsch. schulden
1 Febr. 1919.....	***	***	324.300	
25 Jan. 1919.....	***	***	318.200	
18 " 1919.....	***	***	314.300	
23 Nov. 1918.....	102.967	14.577	192.361	90.850
16 " 1918.....	120.150	14.471	193.167	88.636
9 " 1918.....	100.751	14.919	192.384	86.708
2 " 1918.....	98.883	15.077	187.785	87.400
2 Febr. 1918.....	86.061	19.848	168.540	66.611
3 Febr. 1917.....	72.604	22.805	158.647	39.926
25 Juli 1914.....	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Beschikbaar metaal-saldo	Dekking-percentage
1 Febr. 1919		205.100	***	***	68.300	***
25 Jan. 1919		200.000	***	***	66.500	***
18 " 1919		196.500	***	***	67.000	***
23 Nov. 1918	8.965	17.206	81.132	19.754	61.168	42
16 " 1918	9.190	17.494	82.441	18.786	60.510	41
9 " 1918	8.421	17.541	80.634	20.714	60.137	41
2 " 1918	8.382	20.060	78.365	22.501	59.167	41
2 Febr. 1918	8.335	35.342	66.337	25.228	59.155	45
3 Febr. 1917	6.478	35.910	55.640	9.733	56.207	48
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluippost der activa. ²⁾ Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Disconto's	Div. rekeningen ¹⁾
30 Nov. 1918 ..	931	1.676 ²⁾	1.164	1.239	109
23 " 1918 ..	926	1.613 ³⁾	1.204	1.238	147
16 " 1918 ..	921	1.627 ⁴⁾	1.181	1.263	151
9 " 1918 ..	914	1.652 ⁵⁾	1.159	1.267	183
1 Dec. 1917 ..	611	1.234	980	1.035	1.052
2 Dec. 1916 ..	652	1.050	767	879	809
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluippost der activa. ²⁾ Hiervan zilverbons 268 dz. gld. ³⁾ idem 275 dz. gld. ⁴⁾ idem 274 dz. gld.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden p. st.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
5 Febr. 1919	81.444	69.987	309.482	28.500	289.247
29 Jan. 1919	80.737	69.346	307.480	28.500	288.213
22 " 1919	80.288	69.022	308.219	28.500	288.845
15 " 1919	80.544	69.699	312.016	28.500	293.845
6 Febr. 1918	58.610	46.131	213.580	28.500	188.020
7 Febr. 1917	56.924	39.535	145.652	28.500	114.831
22 Juli 1914	40.164	29.317

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekking-percentage ¹⁾
5 Febr. '19	50.839	83.470	30.721	115.481	29.907	20,45
29 Jan. '19	55.893	80.437	26.613	121.602	29.847	20,13
22 " '19	62.934	79.041	27.217	126.573	29.716	19,32
15 " '19	62.666	78.886	28.168	124.797	29.295	19,14
6 Febr. '18	56.889	96.894	41.430	125.504	30.928	18,56
7 Febr. '17	212.397	38.580	42.262	226.470	35.839	13,33
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekking-percentage ¹⁾
31 Jan. 1919	2.273.679	2.253.712	5.752.665	23.647.640	34
22 " 1919	2.275.461	2.255.397	5.672.940	23.393.213	34
15 " 1918	2.276.643	2.257.183	5.351.403	22.526.370	34
7 " 1918	2.279.568	2.260.173	5.312.647	22.336.844	34
31 Jan. 1918	2.521.022	2.407.101	1.263.302	11.138.934	34
31 Jan. 1917	2.541.440	2.524.418	283.942	7.858.489	36
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Cr.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
31 Jan. 1919	27.098.634	12.522.737	16.158.600	5.745.500
22 " 1919	26.562.410	12.322.441	15.920.200	5.666.700
15 " 1918	27.539.742	13.620.919	15.592.200	5.346.000
7 " 1918	25.972.067	11.869.683	15.590.000	5.309.000
31 Jan. 1918	13.105.525	6.676.327	7.660.600	1.251.800
31 Jan. 1917	8.180.009	3.542.429	—	—
23 Juli 1914	750.892	943.964

RUSSISCHE STAATSBANK.

Sedert 5 November 1917 is geen bankstaat verschenen.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. ald. Staat
6 Feb. '19	5.508.221	2.037.108	315.488	930.226	20.000.000
30 Jan. '19	5.504.975	2.037.108	316.146	1.056.130	19.550.000
23 " '19	5.499.318	2.037.108	317.296	1.084.663	19.450.000
16 " '19	5.496.207	2.037.108	316.870	1.178.132	18.750.000
7 Feb. '18	5.363.847	2.037.108	250.569	1.065.836	12.700.000
8 Feb. '17	5.128.712	1.844.559	276.790	728.000	8.400.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren.	Rek. Crt. Staat
	1.202.936	998.387	1.218.363	32.366.993	2.584.712	53.792
	1.252.301	1.000.529	1.187.105	31.983.028	2.615.406	56.007
	1.247.415	1.009.400	1.204.596	31.793.747	2.768.880	70.254
	1.334.355	1.014.375	1.199.457	31.699.903	2.533.116	21.616
	1.347.016	1.126.259	1.236.626	23.740.119	2.581.404	270.599
	628.318	1.219.131	1.255.259	17.699.751	2.341.463	56.054
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE. 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleening van buitenl. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleening.	Circulatie	Rek. Crt. saldi
17 Oct. '18	1.216.753	100.082	480.000	97.728	1.507.912	377.440
10 " '18	1.219.743	100.021	480.000	100.040	1.508.011	382.595
3 " '18	1.144.781	100.011	480.000	95.287	1.452.612	358.318
26 Sept. '18	1.145.778	99.982	480.000	101.783	1.452.948	365.452
18 Oct. '17	476.043	90.903	480.000	100.351	1.172.474	91.204
19 Oct. '16	352.872	76.033	480.000	39.834	828.739	110.068

1) Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waarvan in het buitenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
13 Dec. '18	2.078.505	1.248.592	5.829	55.758	2.604.580
6 " '18	2.067.401	1.285.873	5.829	53.966	2.584.523
29 Nov. '18	2.065.213	1.293.154	5.829	55.158	2.568.676
22 " '18	2.060.265	1.247.046	5.829	55.992	2.555.215
15 " '18	2.056.777	1.241.536	5.829	53.039	2.562.517
14 Dec. '17	1.650.238	701.088	52.500	50.146	1.153.385

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waarvan Kapitaal	Algem. Dekkingspercentage 1)	Percent. Gouddekking circulatie
13 Dec. '18	2.216.057	2.392.317	80.492	52,5	51,7
6 " '18	2.235.190	2.354.390	80.304	52,3	51,5
29 Nov. '18	2.190.536	2.404.611	80.072	52,1	51,3
22 " '18	2.078.219	2.451.782	80.025	51,8	50,8
15 " '18	2.175.685	2.383.462	79.903	51,4	50,2
14 Dec. '17	967.859	1.889.364	69.440	72,3	78,7

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
6 Dec. '18	753	13.649.896	1.265.779	11.685.468	1.457.733
29 Nov. '18	754	13.587.832	1.192.264	11.600.640	1.461.098
22 " '18	752	13.660.556	1.290.472	11.698.157	1.454.787
15 " '18	753	13.917.244	1.183.856	11.972.771	1.443.510
8 " '18	751	13.903.015	1.267.855	12.025.989	1.450.895

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 10 Februari 1919.

De stemming op de internationale effectenbeurzen in de achter ons liggende berichtsperiode is over het geheel wel geanimeerd geweest, ondanks de verschillende factoren, die tot een tegengestelde tendens alle aanleiding hebben gegeven. Vooral voor de beurs te Berlijn zijn laatstgenoemde factoren van groot belang geweest. In de eerste plaats dient hier naar voren te worden gebracht de eisch der Geassocieerde Regeeringen, om de Deutsche handelsvloot uit te leveren, welke zeer veel aanleiding tot discussie, zoowel ter beurze, als in de vakpers, heeft gegeven. Niet alleen is hier het onmiddellijk belang van Duitschland in het geding, vooral wat betreft de voedselvoorziening (hoewel voor dit doel een gedeelte der tonnenmaat beschikbaar zou worden gesteld), doch ook vergroot de uitlevering het reeds zeer uitgebreide leger van werklozen met 30 à 40.000 zeelieden, afgezien nog van het groot aantal personen, dat direct en indirect bij de zeevaart betrokken is. Toch is het opmerkelijk, dat scheepvaartwaarden aan de Berlijnsche beurs niet een bepaald ongeanimeerde stemming te aanschouwen hebben gegeven. Wel stonden zij op den achtergrond en waren de koersbewegingen eerder in een neerwaartsche richting, doch per saldo hebben de prijzen slechts uiterst geringe variaties te aanschouwen gegeven. Deze opgewekte stemming staat in nauw verband met de politieke gebeurtenissen in het binnenland. De Nationale Vergadering verloopt tot nu toe zonder incidenten, terwijl de Spartacusgroep in verschillende steden herhaalde nederlagen lijdt. Een en ander heeft de hoop op een langzamen terugkeer tot meer geordende toestanden doen geboren worden en hoewel men zich voorbereidt op een andere constellatie van het economisch leven in de naaste toekomst, heeft men toch de verwachting, dat met harden en voortgezeten arbeid een groot deel van hetgeen thans verloren is gegaan, kan worden herwonnen. Dit is dan ook de oorzaak, dat vooral industriële waarden aan de beurs te Berlijn sterk zijn gevraagd.

Ook buitenlandsche waarden konden zich nog steeds in de belangstelling verheugen, voornamelijk op grond van den achteruitgang der Deutsche valuta in de neutrale landen. Doch er waren ook enkele speciale factoren, die tot een groote vraag medewerkten. Zoo b.v. bij Portugeezen en Beira-Baixa het gerucht van de betaling der achterstallige coupons. Voorts waren Turksche waarden — Bagdadspoor, Oriëntspoor, Saloniki-Monastir — gezocht in verband met het feit, dat deze spoorwegen vermoedelijk door Engeland, resp. Frankrijk, overgenomen zullen worden, waardoor deze landen ook belang verkrijgen bij de bestaande zuiver Turksche obligatieschuld. Verder waren Mexicanen vast van toon.

Daarentegen bleven obligaties van stedelijke leeningen sterk achter. Aanleiding hiertoe heeft een verklaring van de Dusseldorfsche overheid gegeven, waaruit zeer sterk naar voren komt de totale ontreding der betrokken stedelijke financiën. In Dusseldorf bevinden de Spartacuslieden zich in de meerderheid; hun invloed is zoodanig geweest, dat, tegenover een oorlogsschuld van Mk. 30 miljoen en naast andere schulden van 30 à 40 miljoen Mark, de gemeentekas geheel uitgeput is, terwijl banken noch Rijksbank crediet wenschen te verstrekken.

Ook uit Hamburg komen onrustbarende tijdingen, doch van geheel anderen aard. Hier is het het gevaar van onttroning der eertijds veelbezochte haven. Engelsche en Amerikaansche exportkringen waren reeds lang doende pogingen aan te wenden om den uitvoer naar Midden- en Oost-Europa niet meer over Hamburg, doch over Zweden of Denemarken te doen plaatsvinden. Kortelings zijn te Kopenhagen ernstige besprekingen gehouden betreffende de oprichting van een Amerikaansch-Baltische handels- en scheepvaart-maatschappij. De haven van Kopenhagen zal met 7 hectaren worden uitgebreid, hetgeen een bedrag van 106 miljoen Kronen zal eischen. Onder deze omstandigheden van verschillenden aard behoeft het geen verwondering te wekken, dat de Deutsche stedelijke leeningen zich op het oogblik in niet al te groote populariteit verheugen.

Te Weenen is het aspect slechts weinig veranderd, hoewel van een bepaald opgewekte stemming hier geen sprake kan zijn. Eindelijk toch hebben ook daar de ontvredenheid en de moedeloosheid der bevolking een uitweg gevonden in straatproertjes, die, ofschoon spoedig onderdrukt, toch niet nagelaten hebben hun stempel op de algemeene opvattingen te drukken. Hierbij kwam, dat ter beurze de door ons reeds gereleveerde balans der Oostenrijksch-Hongaarsche Bank verder werd besproken en groote teleurstelling heeft gewekt. Hier ter plaatse werd reeds mede-

gedeeld, dat het dividend 5 pCt. tegen 9,571 pCt. over 1917 zal bedragen. De oorzaak van deze groote vermindering moet worden gevonden in de noodzakelijkheid, dat rekening moet worden gehouden met de mogelijke liquidatie der Bank, waarmede dan gepaard moet gaan een pensioeneering van het uit 2200 personen bestaande personeel. Een reserve van niet minder dan Kr. 88,46 miljoen Kroonen is te dien einde uit de winst van 1918 afgezonderd; hetgeen den achteruitgang van het dividend voldoende verklaart. Men is in financieele kringen echter ontstemd omtrent de wijze, waarop de bankdirectie gedurende de jaren van haar bewind het pensioenfonds feitelijk heeft verwaarloosd, waardoor thans een zoo groote reserve ten koste van de winst over één enkel jaar moest worden afgezonderd.

Ook de berichten uit het naburige Rusland stemmen het Weensche publiek tot nadenken. Enkele cijfers, gepubliceerd door de Regeerders te Moskou, illustreeren duidelijk den desolaten toestand, waarin het voormalige Tsarenrijk zich thans bevindt. Volgens deze cijfers bedroegen de gewone en buitengewone uitgaven over 1918 ruim 47 milliard roebel en wel in de eerste helft van het jaar 1918 17,60 milliard roebel en in de tweede helft 29,07 milliard. In laatstgenoemd cijfer zijn 7,30 milliard buitengewone oorlogsuitgaven over het tijdvak 1914—1917 begrepen, waarvan ongeveer 864 miljoen gerekend moeten worden te behooren tot het aan Duitschland uitbetaalde bedrag op grond van de financieele overeenkomst van 27 Augustus 1918. De ontvangsten gedurende het eerste halfjaar 1918 worden op 2852 miljoen roebel getaxeerd, waarvan echter tot nu toe slechts 600 miljoen werkelijk zijn ontvangen. De belastingen over het tweede halfjaar zullen vermoedelijk 12.730 miljoen roebel hebben opgebracht. De toename ten opzichte van het eerste halfjaar is toe te schrijven aan de in October j.l. doorgevoerde kapitaalsheffing, welke mocht worden betaald door die personen, die een maandelijks inkomen van meer dan 1500 roebel hebben. Alleen deze belasting werd op 10 milliard getaxeerd. Het deficit over het eerste halfjaar 1918 bedroeg 17 milliard, dat over het tweede halfjaar wordt op 16,34 milliard geschat. Het is echter zeer goed mogelijk, volgens de mededeelingen, hieromtrent door den commissaris voor de rijksfinanciën, Krestinsky, in de staatscourant gepubliceerd, dat dit laatste deficit zal stijgen tot 26 milliard, daar de den bezitenden klassen opgelegde belastingen dit jaar vermoedelijk niet geïnd kunnen worden.

Te Parijs is de stemming kalm gebleven. Vast was de tendens voor 5 pCt. Rente, terwijl daarentegen de 4 pCt. en 3 pCt. onveranderd zijn gebleven. Russische soorten zijn 2 à 4 pCt. gestegen in de hoop op een bevredigende regeling, zoowel in politiek, als in financieel opzicht met de Republiek der Sovjets. De hierboven genoemde cijfers echter hebben reeds weder een reactie in het leven geroepen. Bankaandeelen waren prijshoudend; spoorwegwaarden echter werden goed gevraagd en tot hoogere prijzen uit de markt genomen, in de hoop, dat de militaire dictatuur over de spoorwegen thans spoedig tot het verleden zal behooren. Daarentegen waren scheepvaartwaarden in reactie, ondanks het bericht, dat binnen zeer afzienbaren tijd een groote bewegingsvrijheid voor de Fransche handelsvloot zal worden toegestaan.

De markt te Londen, aanvankelijk optimistisch gestemd, viel later tot een apathische houding terug, hoewel de stemming geenszins gedrukt kan worden genoemd. In het bijzonder was dit het geval voor rubberwaarden, die, na een zeer vaste opening, meerdere procenten moesten prijsgeven.

Te New York is de verlaging van het dividend op Steelshares het sein geweest tot een langzame doch gestadige afbrokkeling van het koerspeil. Vooral industriele waarden werden hier sterk verkocht, in verband met de verwachting, dat de terugkeer tot meer normale verhoudingen een scherpe daling van het prijsniveau der geproduceerde goederen te aanschouwen zal geven, waardoor de winstcijfers geprononceerd achter zullen blijven bij die van het laatste jaar. Spoorwegandeelen hielden zich beter op peil, doch de omzetten waren hier van zeer geringe betekenis.

Te onzent is de staatsfondsenmarkt vast van toon gebleven voor de binnenlandsche soorten, ondanks de enigszins stroeve geldmarkt op enkele dagen van de achter ons liggende week. Dit laatste was echter slechts toe te schrijven aan de eischen, door de storting op de nieuwe leening 1918 gesteld en algemeen was men reeds voorbereid op een montereen der geldkoersen, terwijl men tevens verwachtte, dat deze verheffing slechts van zeer voorbijgaanden aard zou blijken te zijn. Inderdaad is dit het geval gebleken en is de rentevoet voor geld op prolongatie

b.v. reeds weder tot een lager niveau gedaald. De omzetten in de nieuwe staatsleening bleven nog vrij omvangrijk, hoewel enerzijds niet meer de wilde verkoopdrang, anderzijds niet het groote animo tot opname tot verlaagde prijzen bestaat. De stabiliteit van den koers is hierdoor echter meer naar voren gekomen.

Van buitenlandsche soorten zijn Mexicanen en Russen eenigszins in koers gestegen, in verband met de vraag voor deze fondsen uit het buitenland. Toch waren de koersverschillen slechts van geringe betekenis, evenals de omzetten:

	4 Febr.	7 Febr.	10 Febr.	Rijzing of daling.
4 1/2 % Ned. W. Sch. 1916	91 15/16	91 3/8	91 15/16	
4 % " " " 1916	83 1/2	84 1/4	83 3/8	+ 1/8
3 1/2 % " " "	70 7/8	70 3/4	70 3/4	- 1/8
3 % " " "	62 3/4	62 7/8	63	+ 1/4
2 1/2 % Cert. N. W. S.	54 3/4	54	54	- 3/4
5 % Oost-Indië 1915	96	96	96 1/8	+ 1/8
4 % Hongarije Goud ...	38 1/2	38 1/2	38 1/2	
4 % Oostenr. Kronenrente	30	30 3/8	30 7/16	+ 7/16
5 % Rusland 1906	42 5/8	41 1/16	42 1/16	- 9/16
4 1/2 % Iwangoerod Domb... ..	28 1/2	32 7/8	31 7/8	+ 3 3/8
4 % Rusland Cons. 1880..	30 1/2	31 1/4	32	+ 1 1/2
4 % Rusl. bij Hope & Co... ..	33 3/8	32 3/4	35	+ 1 1/8
4 % Servië 1895	54	53 1/4	53 1/4	- 3/4
4 1/2 % China Goud 1898 ..	69 1/4	69 1/4	69 1/4	
4 % Japan 1899	67 1/2	67 1/2	67 1/2	
4 % Argentinië Buitenl..	64 3/8	64 3/8	64 3/8	
5 % Brazilië 1895	70 1/2	70 1/2	70 1/2	
5 % " 1913	71	71 7/8	71 7/8	+ 7/8

Op de lokale markten heeft de *scheepvaartafdeeling* zich kunnen herstellen van den schok, in de vorige berichtsperiode ontvangen. Langzamerhand waren de koersen tengevolge van de voortdurend voortgezette mededeelingen omtrent vrachtverlagingen gedaald tot een peil, waarop een groot gedeelte van het publiek scheepvaartwaarden zeer aantrekkelijk begon te vinden. Het gevolg was dan ook, dat aanmerkelijke kooporders werden geëffectueerd, waardoor het koerspeil zich vrij krachtig kon herstellen. Vooral voor aandelen Hollandsche Stoomboot-Maatschappij en Holland-Amerika Lijn was dit het geval. Toch konden de beste koersen niet behouden blijven en verlaat de gansche afdeeling de berichtsperiode wel op een verhoogd, doch niet op het hoogste niveau.

	4 Febr.	7 Febr.	10 Febr.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	389	397	302	+ 13
" " " gem. eig.	371 1/2	382	391	+ 19 1/2
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij..	243	300	300	+ 57
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij.	161 1/2	161 1/2	161 1/2	
Hollandsche Stoomboot-Mij..	183 1/2	199 1/2	200 1/2	+ 17
Java-China-Japan-Lijn ...	290	300	301	+ 11
Kon. Hollandsche Lloyd ..	171 3/4	174 1/4	176	+ 4 1/4
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	219 3/4	230 1/2	233	+ 13 1/4
Kon. Paketvaart-Mij.	225	233 1/4	237	+ 12
Maatschappij Zeevaart	305	311 1/2	319	+ 14
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	234 1/2	243 1/2	248	+ 13 1/2
Nievelt Goudriaan	453	465	470	+ 17
Rotterdamsche Lloyd	260 1/2	274 1/2	276 1/2	+ 16
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg“	290 1/2	284	288	- 2 1/2
" " „Nederland“ ..	263	274 1/4	276	+ 13
" " „Noordzee“ ..	169 1/2	177	177	+ 7 1/2
" " „Oostzee“	341	359 1/2	369 3/4	+ 28 3/4

Daarentegen kon op de *petroleummarkt* het hoofdfonds, Koninklijke Petroleum-Maatschappij, zich in de voortdurende belangstelling van het publiek blijven verheugen. Iederen dag bijna werd een nieuw hoogterecord bereikt en het punt, waarop het fonds de berichtsperiode verlaat, is dan ook het hoogste, ooit in de geschiedenis van de maatschappij voor de aandelen bereikt. De grootste verkooporders vinden plaatsing, zonder dat de koers ook slechts in het minst wordt gedrukt; steeds staan nieuwe gelede-ren koopers gereed om het toch ook niet geringe aanbod te absorbeeren. In verband hiermede waren ook aandelen Dordtsche Petroleum Industrie-Maatschappij tot hoogere prijzen gevraagd. De overige soorten bleven eenigszins achter; zoo bewogen zich aandelen Geconsoleerde Hollandsche Petroleum-Mij. en aandelen Orion in rustige banen.

De *tabaksmarkt* was op enkele dagen zeer levendig van stemming, doch de reactie bleef hier niet uit. Hoewel de grondtoon nog gedeceerd vast is te noemen, werd het algemeene koerspeil omlaag geschroefd.

De *rubbermarkt* heeft slechts weinig aanleiding tot beschouwing gegeven. De handel was zeer gering en de koers-

variatiën in verband hiermede van weinig beteekenis.

Theegandeelen waren op enkele dagen sterk gevraagd in verband met het openstellen van de vrije theemarkt. Ook hier echter kon het hoogste punt niet behouden blijven.

De markt voor suikerwaarden was, behoudens een lichte en korte reactie, vast van stemming. De actie voor beperking van den suikeraanplant werd hier ter beurze niet als al te ernstig beschouwd en de berichten omtrent de zeer hooge opbrengstprijzen stimuleerden de markt. Toch werd hier wel eens, volgens het oordeel van ter zake kundigen, te snel ingegrepen door een gedeelte van het publiek, dat de portée van de ingekomen berichten en van de gepubliceerde prijzen niet steeds ten volle begrijpt.

Binnenlandsche industriële waarden bleven sterk gezocht, voornamelijk aandeelen Insuline Oliefabrieken en Stokvis.

	4 Febr.	7 Febr.	10 Febr.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	182 $\frac{1}{2}$	183 $\frac{1}{2}$	185 $\frac{1}{2}$	+ 3
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	181 $\frac{7}{8}$	180 $\frac{1}{2}$	181	- $\frac{7}{8}$
Rotterd. Bankvereeniging . .	139	140	143 $\frac{1}{2}$	+ 4 $\frac{1}{2}$
Amst. Superfosfaatfabriek . .	176 $\frac{3}{4}$	169 $\frac{3}{4}$	169 $\frac{3}{4}$	- 7
Van Berkel's Patent	139	138 $\frac{3}{4}$	139 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{1}{2}$
Insuline Oliefabriek	234 $\frac{3}{4}$	242	253 $\frac{3}{4}$	+ 19
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	104	103	103 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{2}$
Ned. Scheepsbouw-Mij.	183	186 $\frac{1}{2}$	186	+ 3
Philips' Gloeilampenfabriek	409	408 $\frac{1}{2}$	415 $\frac{1}{4}$	+ 6 $\frac{1}{4}$
R. S. Stokvis & Zonen	521	546	557	+ 36
Vereenigde Blikfabrieken . .	130	129 $\frac{7}{8}$	129 $\frac{7}{8}$	- $\frac{1}{8}$
Compania Mercantil Argent.	238 $\frac{3}{4}$	237 $\frac{1}{2}$	238	- $\frac{3}{4}$
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	155 $\frac{3}{4}$	151 $\frac{3}{8}$	155	- $\frac{3}{4}$
Handelsver. Amsterdam	414	409 $\frac{3}{4}$	415 $\frac{1}{2}$	+ 1 $\frac{1}{2}$
Holl. Transatl. Handelsver.	129	125	130	+ 1
LindeTeves & Stokvis	223 $\frac{3}{4}$	223 $\frac{3}{4}$	224 $\frac{3}{4}$	+ 1
Van Nierop & Co's Handel-Mij	179	176	177	- 2
Tels & Co's Handel-Mij	151	150	153	+ 2
Gecons. Holl. Petroleum-Mij	234 $\frac{1}{2}$	232 $\frac{7}{8}$	235	+ $\frac{1}{2}$
Kon. Petroleum-Mij.	545	573 $\frac{1}{2}$	585 $\frac{1}{2}$	+ 40 $\frac{1}{2}$
Orion Petroleum-Mij.	78 $\frac{1}{2}$	80 $\frac{1}{2}$	79 $\frac{7}{8}$	+ $\frac{1}{8}$
Steaua Romana Petr.-Mij. . . .	150 $\frac{1}{8}$	151 $\frac{3}{4}$	153	+ 2 $\frac{7}{8}$
Amsterdam-Rubber-Mij.	188	186 $\frac{1}{2}$	187 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{2}$
Nederl.-Rubber-Mij.	106 $\frac{1}{4}$	104 $\frac{1}{4}$	105 $\frac{1}{2}$	- $\frac{3}{4}$
Oost-Java-Rubber-Mij.	233 $\frac{1}{2}$	230	231 $\frac{1}{4}$	- 2 $\frac{1}{4}$
Deli-Maatschappij	537	524	533	- 4
Medan-Tabak-Maatschappij . .	237 $\frac{3}{4}$	228 $\frac{1}{2}$	240	+ 2 $\frac{1}{4}$
Senembah-Maatschappij	495 $\frac{1}{2}$	482 $\frac{1}{2}$	482	- 13 $\frac{1}{2}$

De Amerikaanse markt bleef geheel in overeenstemming met Wallstreet zonder belangstelling en met afbrekende koersen.

	4 Febr.	7 Febr.	10 Febr.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry	81 $\frac{1}{8}$	81 $\frac{1}{4}$	79 $\frac{3}{8}$	- 1 $\frac{3}{4}$
Anaconda Copper	132 $\frac{1}{16}$	127 $\frac{1}{2}$	128	- 4 $\frac{1}{16}$
Un. States Steel Corp.	86 $\frac{3}{16}$	85 $\frac{5}{16}$	84	- 2 $\frac{1}{16}$
Atchison Topeka	92 $\frac{7}{16}$	91	91 $\frac{3}{16}$	- 1 $\frac{1}{8}$
Southern Pacific	94	93 $\frac{3}{4}$	93 $\frac{3}{4}$	- $\frac{1}{4}$
Union Pacific	132 $\frac{1}{2}$	132 $\frac{1}{4}$	131 $\frac{1}{4}$	- 1 $\frac{1}{4}$
Int. Merc. Marine afgest.	25 $\frac{1}{4}$	25	25 $\frac{1}{16}$	- $\frac{3}{16}$
" " " " prefs.	112 $\frac{3}{4}$	112 $\frac{1}{16}$	112	- $\frac{3}{4}$

De geldmarkt was voorbijgaand stroever, doch heeft zich thans weder hersteld.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

11 Februari 1919.

In den aard der oogstberichten is sedert ons vorige bericht weinig verandering gekomen. In Engeland is het weder nog steeds ongunstig en de regen bemoeilijkt er reeds langen tijd de bewerking van den grond. Er mag dan ook, tenzij Februari en Maart nog buitengewoon gunstig weder brengen, worden gerekend op eene vermindering tegenover het vorige jaar in den graanuitzaai. In de Vereenigde Staten is nog steeds geen sneeuwbedekking aanwezig, doch van schade wordt nog niets gemeld. In Argentinië heeft de maïsogst weder geprofiteerd van eenigen regenval. Ook Britsch-Indië heeft nog eenigen regen gehad en hoewel eene verergering van den ongunstigen stand van den oogst daardoor waarschijnlijk voorkomen is, staat wel vast, dat de opbrengst van tarwe en rijst veel geringer zal zijn dan in andere jaren en onvoldoende voor de eigen behoefte. Gelukkig echter is van den vorigen oogst een flink overschot overgebleven, terwijl verder Australische tarwe in het tekort zal moeten voorzien.

Ook gedurende de afgelopen week heeft de bevrijding

van den internationalen graanhandel verderen voortgang gemaakt. Daarbij werd ook nu weder de toon aangegeven door de Vereenigde Staten van Amerika. De binnenlandse handel zoowel als de uitvoer zijn daar nu voor alle graansoorten, behalve tarwe, bevrijd van vrijwel alle belemmeringen. Waarschijnlijk in verband met den gegarandeerden minimumprijs voor tarwe zal de Regeering den handel in deze graansoort van den oogst van 1918 in handen houden. In de laatste dagen is echter gebleken, dat dit voor den volgenden oogst niet het geval zal zijn. De Amerikaanse Regeering heeft eene credietaanvraag voor een milliard dollars ingediend, om de aan de boeren gegeven garantie voor een minimumprijs van \$ 2,26 Chicago te vervullen. De bedoeling schijnt te zijn, dat de vorming van den prijs zal worden overgelaten aan de wet van vraag en aanbod, waarbij de Regeering aan de boeren het verschil tusschen dien prijs en den garantieprijs zal uitbetalen. Men mag dus verwachten, dat van af Juli 1919 ook in tarwe de handel geheel vrij zal zijn. Uit de geweldige hoogte van het door de Amerikaanse Regeering aangevraagde crediet blijkt, dat van de normale werking der wet van vraag en aanbod eene sterke verlaging van den tarweprijs verwacht wordt. Als gevolg daarvan zal waarschijnlijk in Engeland de tarwe goedkoop genoeg kunnen worden aangevoerd om zonder verdere verliezen het brood voor den tegenwoordigen verliesbrengenden prijs te leveren, voor zoover het gebruik van buitenlandse tarwe betreft. Daarmee zal dan echter samengaan, dat de Engelsche Regeering een verlies zal hebben te dragen op de inlandsche tarwe, althans voor den oogst van 1919, waarvoor zij den boeren een zeer hoogen minimumprijs heeft gegarandeerd. Reeds nu heeft de kostprijs der buitenlandse tarwe in Europa eene belangrijke vermindering ondergaan door de sterke verlaging der zeevrachten uit de Vereenigde Staten, waarbij de concurrentie tusschen Engeland en Amerika eene belangrijke rol heeft gespeeld. In enkele weken is eerst de vracht naar Engeland en Frankrijk verlaagd van \$ 52 tot \$ 32 per ton om daarna nogmaals met $\frac{1}{2}$ te worden verminderd. Welk eene verwarring echter op dit gebied nog bestaat blijkt wel hieruit, dat tegelijkertijd de Engelsche Regeering nog voor \$ 40 bevrachtte. Naar de andere destinaties hebben eveneens sterke verlagingen plaats gevonden.

De bevrijding van den handel, die in Amerika zoo flinken voortgang maakt, gaat in Europa minder snel in haar werk. Wel heeft het Amerikaanse voorbeeld ook in Engeland reeds invloed, doch de opheffing der belemmeringen, die de handel zich gedurende den oorlog heeft moeten laten welgevallen, gaat daar langzamer, evenals in Frankrijk. Ook de neutrale landen, die nog eene bijzondere belemmering vinden in de met de geallieerden gesloten economische overeenkomsten, kunnen slechts zeer geleidelijk den handel weder eeuwig vrijheid teruggeven. Nederland is daarbij niet in de ongunstigste positie. Sedert de verhooging der rantsoenen, die nu eindelijk dezer dagen bekend zijn gemaakt, blijkt in Nederland meer en meer, dat althans een gedeelte van den graanhandel binnen niet al te langen tijd weder zijne vroegere taak zal kunnen vervullen. In Denemarken is de toestand echter veel ongunstiger. Daar is juist eene commissie teruggekomen uit Londen, die nog geen verlof tot invoer van graan heeft kunnen verkrijgen. Wel is verscheping van veevoederkoeken naar Denemarken toegestaan, doch voor graan is die slechts voor eene niet al te verre toekomst in het vooruitzicht gesteld.

In strijd met het geleidelijke herstel van den handel in de meeste landen schijnt de Argentijnsche Regeering te trachten de wet van vraag en aanbod ook verder buiten werking te stellen. In een onzer laatste weekberichten twijfelden wij aan de kansen op eene nieuwe overeenkomst tusschen Argentinië en de geallieerden over den verkoop van Argentijnsch graan op dezelfde wijze als het vorige jaar. Over de onderhandelingen was dan ook reeds sedert geruimen tijd niets meer gepubliceerd, doch nu is dezer dagen gebleken, dat Argentinië aan de Engelsche en Fransche Regeeringen ieder een crediet zal geven van 80 miljoen pesos goud benevens 40 miljoen aan Italië. Die credieten zullen worden gebruikt voor den aankoop van Argentijnsche producten, doch het schijnt, dat voornamelijk sprake zal zijn van wol en vleesch. Voor te exporteerden graan hebben namelijk de Argentijnsche Regeeringen minimumprijzen vastgesteld, die veel hooger zijn dan de tegenwoordige marktprijzen en de geallieerden schijnen die prijzen te hoog vinden om daarvoor de verleende credieten te gebruiken. Zelfs heet de geallieerde inkoopcommissie in Argentinië reeds gedreigd te hebben hare tegenwoordige inkoop, speciaal van maïs, te staken, als werkelijk aan die minimumprijzen de hand wordt gehouden. Het zal zeer

Noteeringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Ayres			Soorten.	10 Febr. 1919	3 Febr. 1919	10 Febr. 1918
	Tarwe Maart	Mais Maart	Haver Maart	Tarwe Maart	Mais Maart	Lijnzaad Maart				
8 Feb. '19	226	118 1/2	55 3/4	11,—	4,90	18,60	Tarwe (inlandsche)	25,— ¹⁾	25,— ¹⁾	—
1 „ '19	226	122 3/8	56 1/4	10,80 ²⁾	4,70 ³⁾	18,45	Rogge (70 Kg. natuur gew.)	28,50 ¹⁾	28,50 ¹⁾	—
8 Feb. '18	220	127 3/8	83	13,10	7,30	20,20	Mais (La Plata)	—	—	400,— ¹⁾
8 Feb. '17	168 3/4 ⁴⁾	101 1/8 ⁴⁾	54 1/4 ⁴⁾	14,15	10,20	23,25	Gerst (60 Kg. natuur gew.)	23,— ¹⁾	23,— ¹⁾	—
8 Feb. '16	130 1/4 ⁴⁾	77 1/4 ⁴⁾	49 ⁴⁾	9,45	5,65 ⁴⁾	12,65	Haver (inlandsche)	23,— ¹⁾	23,— ¹⁾	—
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 3/8 ¹⁾	36 1/2 ¹⁾	9,40 ²⁾	5,38 ²⁾	13,70 ²⁾	Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad)	37,50 ¹⁾	37,50 ¹⁾	28,— ¹⁾
							Lijnzaad (inlandsch)	40,— ¹⁾	40,— ¹⁾	—

¹⁾ per Dec. ²⁾ per Sept. ³⁾ per Febr. ⁴⁾ per Mei.

¹⁾ Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	2-8 Febr. 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Overeenk. t/dtoek 1918	2-8 Febr. 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Overeenk. t/dtoek 1918	1919	1918
Tarwe.....	—	12.322	—	—	5.970	—	18.292	—
Rogge	—	—	—	—	8.690	—	8.690	—
Boekweit	—	—	—	—	—	—	—	—
Mais	—	—	—	—	—	—	—	—
Gerst	—	—	—	—	—	—	—	—
Haver	—	—	—	—	—	—	—	—
Lijnzaad	—	—	—	—	—	—	—	—
Lijnkoek.....	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarwemeel	9.700	25.323	—	—	7.429	—	32.752	—
Andere meelsoorten.....	4.100	4.100	—	—	—	—	4.100	—

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor het Buitenland.

Artikelen.	2-8 Febr. 1919	103.245	41.199	—	—	—	103.216	41.199
Tarwe	3.131	103.245	41.199	—	—	—	103.216	41.199
Mais	3.824	13.216	—	—	—	—	13.216	—
Rogge	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarwemeel	—	52.802	—	—	—	—	52.802	—
Gerst	—	20.185	—	—	—	—	20.185	—
Haver	—	14.447	—	—	—	—	14.447	—
Andere meelsoorten	3.994	50.889	—	—	—	—	50.889	—

de vraag zijn, of de Argentijnsche Regeering bij den overvloed van graan daartoe in staat zal zijn. Reeds in het vorige seizoen heeft de handel zich aan die minima weinig gestoord en zij zal dat waarschijnlijk nu evenmin doen, vooral nu de geallieerden zich niet tot graaninkoop tot die prijzen blijken te hebben verplicht. De bedoelde minimumprijzen bedragen Pesos 12,50 voor tarwe, Pesos 6,50 voor maïs, Pesos 7,— voor haver en Pesos 18,— voor lijnzaad, alles per 100 K.G. gestort, terwijl de gezakte prijzen nog 75 centavos per zak hooger zijn. Indien deze minimumprijzen werkelijk ernstig bedoeld waren, zouden de graanmarkten toch wel eenige prijsstijging hebben getoond. Dit is echter niet het geval geweest en zelfs zijn juist in de laatste dagen de markten te Buenos-Aires en Rosario nog gedaald. Slechts lijnzaad, het eenige artikel, waarvan de waarde ongeveer even hoog is als de maximumprijs, vertoont bij voortdurend nog eene vaste houding. Toch schijnt men niet algemeen te meenen, dat, zooals wij onlangs berichtten, van lijnzaad de wereldvoorraden de behoefte waarschijnlijk niet overtreffen. In Amerikaansche berichten lezen wij namelijk over lijnzaad beschouwingen van denzelfden aard als wij reeds geruimen tijd over tarwe en andere graansoorten hebben gegeven. Men meent daarin dus, dat ook van lijnzaad de wereldvoorraden zoo groot zijn, dat op prijsdaling dient te worden gerekend.

Aan de Noord-Amerikaansche markten zijn sedert ons vorige bericht de prijzen van maïs en haver na schommelingen van geringeren omvang dan in den laatsten tijd geregeld voorgekomen zijn, per saldo gedaald. Het maïs-aanbod van Argentinië en de verlaging der vrachten van dat land naar Noord-Amerika hebben tot die daling meegewerkt, alsook de blijkbaar algemeene overtuiging, dat de prijzen het vredesniveau nog niet hebben bereikt. De hooge minimumprijs voor varkens beperkt echter de daling. Ook gerst en rogge zijn in de Vereenigde Staten den laatsten tijd goedkoper te koop.

Langzamerhand schijnt het met de graanvoorziening der centrale rijken ernst te worden. Wolff bericht namelijk uit Berlijn, dat met de geallieerden te Spa eene overeenkomst getroffen is over de levering van eenige artikelen, terwijl de spoedige levering in uitzicht is gesteld van 200.000 ton tarwe en tarwemeel. Verder hebben de Duitse vertegenwoordigers als de Duitse behoeften tot den nieuwen oogst opgegeven 400.000 ton tarwe per maand en een millioen ton maïs of andere voederartikelen voor den geheelen termijn. Indien de geallieerden zich bereid ver-

klaren groote hoeveelheden te leveren zal voor een flink gedeelte van den overvloed van graan een afnemer gevonden zijn.

Nederland. Ook inzake den aanvoer van graan, voederartikelen en verschillende graanproducten naar Nederland begiinen sommige teekenen te wijzen op meerdere vrijheid in eene niet al te ver verwijderde toekomst. Reeds heeft de Regeering zich voor enkele inkoopwen weder evenals in de eerste jaren van den oorlog tot den handel gewend, terwijl zij overweegt den invoer van een aantal kleinere artikelen spoedig geheel aan den handel over te laten. Tarwe en tarwemeel zal echter nog waarschijnlijk geruimen tijd door de Regeering worden behandeld. Ook echter zal zij van de belangrijkste voedergranen nog althans eenigen tijd als regel de inkoopwen zelf moeten doen bij de daarvoor bestemde lichamen der geallieerden. Zoo wordt gezegd, dat van de 400.000 ton gerst, welke de Regeering der Vereenigde Staten beschikbaar heeft gesteld voor de neutralen, door onze Regeering reeds 150.000 ton van de Amerikaansche Food-Administration gekocht zijn.

De plannen tot import van lijnzaad uit Argentinië in ons land, waarvan reeds eenigen tijd sprake is, wachten nog steeds op uitvoering.

SUIKER.

De laatste ramingen der verschillende suikerogsten door Willett & Gray vindt men in het laatste nummer in de rubriek „Aanteekeningen” afgedrukt. Daarbij komt men op een totaal voor 1918/19 van 16.740.635 tons tegen 16.814.793 voor 1917/18 of na aftrek van Br tisch-Indie, waar de productie uitsluitend voor de eigen consumptie gebruikt wordt, op 13.790.635 tons tegen 13.585.793 tons het jaar van tevoren.

De voorraden in de 3 voornaamste Britsche havens bedroegen op 1 Februari:

	1919	1918	1917
Londen	126.903	46.500	36.504 tons
Liverpool	63.352	41.777	730 „
Clyde	44.231	2.911	2.679 „
Totaal	234.486	91.188	40.013 tons

Op Java vonden niet onbelangrijke afdoeningen plaats tot prijzen van f 14 1/2 en f 15,— voor Superieur en f 13 1/2 voor No. 16 en h. uit den nieuwen oogst, terwijl voor Superieur uit den ouden oogst, Febr./April-levering, prijzen van f 16 1/2, 16 1/2 en door Chineezzen onderling zelfs f 17 1/2 betaald werd. De groote voorraden schijnen dus hoegenaamd

geen nadeeligen invloed meer uit te oefenen. Met belangstelling ziet men de afscheepcijfers voor de eerste maanden van dit jaar tegemoet. De totale verkoopen uit den nieuwen oogst bedroegen einde Januari ongeveer 7½ miljoen picols.

Cuba-statistiek:	1919	1918	1917
Ontv. der week tot 26 Jan...	101.620	112.111	108.034 tons
Totaal sedert 1 Dec. 1)....	321.352	386.010	326.859 "
Werkende fabrieken.....	167	186	167
Exp. d. week tot 4 Jan...	5.561	16.504	19.931 tons
Totaal sedert 1 Dec. 1)....	7.803	33.030	22.754 "
Voorraad op 6 Jan.	125.454	66.155	59.276 "

1) 1918/17/16.

RUBBER.

De stijging, die op het einde der voorafgaande week plotseling intrad, heeft niet aangehouden en nadat prijzen zich eenige dagen op 2/2 hadden bewogen, liepen de noteeringen weder iets terug.

De vraag uit Amerika schijnt te zijn veroorzaakt door tijdelijke behoefte aan loco rubber, ontstaan tengevolge der opstopping van de spoorwegen, welke den rubber, die direct van Indië verscheept wordt, naar het binnenland vervoeren.

De week sluit als volgt:

prima crêpe loco	2/1½	einde voorafg. week	2/2
Mrt./Juni ..	2/1½		
Juli/Dec.	2/1¾	Febr./Dec. ...	2/2
smoked sheets 1 d. minder		1 d. minder	
hard cure fine Para.....	2/6		2/6

KATOEN.

Noteeringen voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	10 Febr. '19	3 Febr. '19	27 Jan. '19	9 Febr. '18	10 Febr. '17
New York voor Middling ..	25,15 c	27,85 c	25,95 c	31,70 c	15,55 c
New Orleans voor Middling	25,50 c	27,50 c	27,— c	30,63 c	17,19 c
Liverp. v. Good Midd. Texas ..	18,— d	17,66 d	17,86 d ¹⁾	23,60 d ²⁾	10,56 d ³⁾

1) 24 Jan. '19.

2) 11 Febr. '18 Good Middling Amer.

3) 9 Febr. '17 Middling Amer.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '18	Overeenkomstige perioden	
	7 Febr. '19	1917-'18	1916-'17
Ontvangsten Gulf-Havens..	3713	4276	5625
" Atlant. Havens..			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	2793	1505	1900
" " 't Vasteland..		790	1520
" " Japan etc...		181	393

Vorraden in duizendtallen

	7 Febr. '19	8 Febr. '18	9 Febr. '17
Amerik. havens.....	1374	1454	1399
Binnenland.....	1438	11*2	1110
New York	?	153	162
New Orleans	?	413	437
Liverpool	496 1)	482	881

1) 8 Febr. '19.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, d.d. 23 Januari 1919.

Amerikaansche katoen blijft achteruitgaan in prijs en men meent, dat Liverpool deze dalende richting bevordert, door in de Amerikaansche markten te verkoopen. Liquidaties zijn aan de orde van den dag en het Zuiden, dat tot nu toe zeer vasthoudend is geweest, wordt er zelfs door aangetast. Het Ginner's Verslag van vanmiddag wordt verwacht eenigszins bearish te zijn. Men meent, dat Lancashire-spinners over het algemeen te veel katoen gekocht hebben. Egyptische katoen is onveranderd. Wij zijn nog niet in staat eenigen vooruitgang op het gebied van garens te vermelden. De spinners kunnen hunne productie vergrooten, maar daar het meerendeel niet verkoopen kan wat zij nu produceeren, is er geen aanleiding zulk te doen. Eenigen tijd geleden werden eenige voorraden tegen lage prijzen

opgeruimd, maar de koopers hebben nu berouw en weigeren zich verder te belasten. Het is vrijwel onmogelijk met eenige kans op zekerheid de vraag te anticiperen en de handel wacht nog steeds op eene betrouwbare basis. Intusschen zijn de vooruitzichten ontmoedigend.

De donkmarkt is zeer rustig, hoewel de prijzen langzamerhand dichter bij de biedingen van de koopers komen, maar de exporteurs zijn nog niet overtuigd, dat de prijzen betrouwbaar genoeg zijn.

Men vermeldt, dat er zaken met China in ruwe en gebleekte shirtings gedaan zijn door sommige firma's en de voorraden in Indië ondervinden meer belangstelling bij de hogere prijzen. De binnenlandsche handel en kleinere markten wachten alle de markt af, terwijl elke week meer machines stopgezet worden.

	16 Jan. 23 Jan.	16 Jan. 23 Jan.
Liverpoolnoteeringen (loco)	T.T. op Indië	1/6 1/6
F.G.F. Sakellaridis	27,30 T T op Hongkong	3 3/4 3/2
G.F. No. 1 Oomra	15,07 14,82 T.T. op Shanghai	5/1 5/0

BANKA-TIN.

In Nederlandsch-Indië zijn in November 1918 verkocht 2.400 picols Gouvernements-Bankatin. De opbrengst daar van bedroeg ongeveer f 462.000,— (St.ct.)

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

8 Februari 1919. Van Cardiff naar La Plata-havens werden eenige afdoeningen beneden de kortelings vastgestelde maximum vrachten gemeld; een aantal — hoofdzakelijk neutrale — schepen accepteerde 50/-, terwijl de maximum vracht 70/- bedraagt. Dit staat vermoedelijk in verband met het groot aantal opgekommende of in beslag genomen schepen, dat geleidelijk vrijgegeven wordt, en dat grootendeels uitgezonden wordt om graan in Zuid-Amerika te halen. De prijzen van bunkerolen in La Plata-havens worden echter gebaseerd op de maximum vracht.

Vrachten voor de Europeesche vaart waren vaster dan de laatste maanden in het geval was. Hoe langer hoe meer goederen worden in het vrije verkeer gebracht, waardoor de handel en scheepvaart zich weer langzamerhand gaan ontwikkelen.

Op time charter werd een aantal booten afgesloten voor 12 maanden tot 21/- per ton d.w.

De meeste stakingen in mijnen, op scheepswerven en in de havens in het buitenland kwamen tot een eind.

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Ber-deaux	Genua	Port Said	La Plata Rotter	Rotter-dam	Gothen-burg
8/8 Febr. 1919	54/-	47/6	47/6	50/-	f 10	Kr.60
27 J./1 F. 1919	54/-	101/3	100/-	60/-	" 10	" 55
4/9 Febr. 1918	69/-	101/3	—	—	" 45	" —
5/10 Febr. 1917	34/-	59/6	—	70/-	" —	" —
Juli 1914	fr. 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

RIJNVAART.

Week van 3 tot 10 Februari 1919.

In de afgelopen week was er minder vraag naar scheepsruimte dan in de voorafgaande week tengevolge van minder aanvoer van levensmiddelen. Er was meer dan voldoende scheepsruimte voorhanden; vrachten en liggelden bewogen zich op hetzelfde niveau als voorheen. Er was zoo goed als geen sleepwerk van hier naar de Ruhrhavens; het sleeploon was ongeveer fl. 1,— boven het 50-cents-tarief.

Met de verladingen van de Ruhrhavens van kolen naar den Bovenrijn is het nog steeds treurig gesteld. De aanvoeren uit het kolengebied zijn tengevolge van onlusten en stakingen nog steeds ver onder het normale. Dientengevolge was ook in de Ruhrhavens geen vraag naar scheepsruimte en was er zoo goed als geen sleepwerk naar Mannheim. De vracht werd goedeerd met Mk. 2,50 naar Mannheim, terwijl het sleeploon 18 tot 20 pf. per Centner bedroeg.

Van de Ruhrhavens naar Holland vonden geen bevrachtingen plaats.

Het water was steeds vallende.

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam - Rotterdam - 's-Gravenhage - Utrecht

Maandstaat op 31 Januari 1919

DEBET

Aandeelhouders nog te storten	f 1.784.700,—	
Deelneming in de firma's:		
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen;		
B. W. BLIJDENSTEIN Jr., te Enschede;		
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.892.187,50, waarvan in		
geld gestort	„ 6.342.187,50	
Deelneming in beviende Bankinstellingen f 5.020.579,98, waarvan		
in geld gestort	„ 3.550.079,98	
		f 11.676.967,48
Fondsen van Aandeelhouders		
te Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Utrecht		„ 31.364.400,—
Fondsen door ons gedeponoord voor rekening van beviende		
instellingen		„ 5.020.500,—
Kassa, Wissels en Coupons		„ 36.247.838,45½
Nederlandsche Staatsleeningen en Ned.-Indische leening		„ 338.532,85
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen		„ 74.137.975,70
Saldo's bij Bankiers:		
beschikbaar voor eigen gebruik	f 2.217.522,20½	
voor rekening van derden	„ 27.098.183,33	
gereserveerd voor geopende credieten	„ 1.821.410,53	
		„ 31.137.122,06½
Prolongatiën gegeven		„ 8.970.465,—
Eigen Fondsen en Syndicaten		„ 3.190.508,57
Credietvereniging	f 31.081.311,51½	
Af: loopende Promessen	„ 2.000.000,—	
		„ 29.681.311,51½
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldo's Rek. Crt.	f 37.874.767,72½	
Af: loopende Promessen	„ 1.425.000,—	
		„ 36.449.767,72½
Voorschotten op Consignatiën		„ 178.338,91
Gebouwen en Safe Deposit		„ 2.658.983,22½
		„ 2.658.983,22½
	Totaal	f 271.052.711,49½

CREDIT

Kapitaal	f 21.952.000,—	
Reservefonds	„ 8.199.877,—	
Waarborgfonds Credietvereniging	„ 3.490.047,50	
Reserve Credietvereniging	„ 2.868.921,06	
		f 36.510.845,56
Aandeelhouders voor gedeponoerde fondsen		
als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B	f 1.784.700,—	
in Leendepôt	„ 34.600.200,—	
		„ 36.384.900,—
Zieken- en Pensioenfonds		„ 228.181,73½
Deposito's		„ 44.824.364,48
Prolongatie-Deposito's		„ 1.818.400,—
Saldo te ontvangen en te leveren fondsen		„ 1.839.997,87½
Saldo's Rekening-Courant	f 95.986.907,52½	
" " " voor geld in het Buitenland	„ 27.098.183,33	
" " " Credietvereniging	„ 11.157.644,91½	
		„ 134.242.735,77
Daggeldleeningen		„ 1.000.000,—
Te betalen Wissels		„ 10.556.108,55
Diverse Rekeningen		„ 3.647.177,52½
	Totaal	f 271.052.711,49½